

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Beleids plan 2021 – 2024

Inleiding	3		
<hr/>			
Hoofdstuk 1	5	Missie	5
Missie, doelen,		Doelen	5
samenwerkingsverbanden		– Verbreding van het domein	5
		– Leesbevordering	5
		– Diversiteit en inclusie	5
		– Fair practice	5
		Infrastructuur en samenwerkingsverbanden	6
		– Regionalisering en stedelijke regio's	6
		– Internationaal	6
<hr/>			
Hoofdstuk 2	7	Talentontwikkeling & creatie	7
Binnenland		– Projectsubsidies	7
		– Ontwikkelbeurzen	7
		– Talentontwikkeling	8
		Innovatie & presentatie	8
		– Festivals en literair-educatieve organisaties	8
		– Productiehuizen, ontwikkelinstellingen en literaire tijdschriften	8
		Verbinding & leesbevordering	9
<hr/>			
Hoofdstuk 3	11	Een wederkerig internationaliseringsbeleid	11
Internationalisering en internationaal		Informatieverstrekking aan buitenlandse uitgevers	11
cultuurbeleid		Boekenbeurzen, fellowships, lokale partners	11
		– Duurzaamheid	11
		Internationaal cultuurbeleid	12
		– Partnerschappen met Nederlandse festivals	12
		Manifestaties: speerpunten	12
		Het Vertalershuis Amsterdam	12
<hr/>			
Hoofdstuk 4	13	Doelen en strategieën	13
Communicatie		– Heldere informatie en transparante verantwoording	13
		– Zorg voor goede aanvragen	13
		– Versterking van de reputatie	13
		– Een groot maatschappelijk bereik van de literatuur	13
		– Het stimuleren van kennisuitwisseling	13
		Evaluatie en onderzoek	14
<hr/>			
Hoofdstuk 5	16	Kernwaarden	16
Organisatie en personeel		Organisatiestructuur	16
		Adviesstructuur subsidies	16
		Wet, regelgeving en gedragscodes	16
		Personeelsbeleid	17
		ICT	17
		Financiën	18
		Organisatiedoelstellingen	18
<hr/>			
Hoofdstuk 6	20	Samenwerking	20
Samenwerking rijkscultuurfondsen		Aandacht voor cross-sectorale en interdisciplinaire aanvragen	20
		Internationaal	20
		Caribisch deel van het Koninkrijk	20
		Structureel overleg	21
		Stedelijke regio's	21
		Codes	21
		Overzicht samenwerkingsverbanden en -regelingen fondsen	22
<hr/>			
Bijlage	23	Begroting Nederlands Letterenfonds 2021–2024	23

“Je legt je leven
niet in boeken.
Je vindt het er.”

Alan Bennett
(vertaling Marcel Misset)

Inleiding

De literatuur en de kunsten zijn spiegels van de tijd. Ze reflecteren op het maatschappelijk leven als nieuwsgierige en kritische beschouwers, geven het vorm, maar zijn er ook afhankelijk van. Deze wisselwerking, waarin de grenzen tussen het maatschappelijke en artistieke worden opgezocht, verlegd of opgeheven, is bepalend voor de dynamiek en de vitaliteit van het literaire klimaat. Juist in perioden van transitie krijgen vernieuwing en experiment een kans. Weinigen zullen ontkennen dat het literaire klimaat in korte tijd grote veranderingen heeft door- gemaakt, met ingrijpende gevolgen voor de literatuur zelf, voor de schrijvers, vertalers en werkenden in de letteren- en boekencultuur; niet eerder waren de gevolgen van de snel veranderende samenleving voor de letterensector zo zichtbaar, meetbaar en veelbesproken als nu.

In dat proces van transitie verandert ook de rol en de positie van de literatuur. Maatschappelijke en technologische ontwikkelingen hebben (vrije)tijdsbesteding en sociale structuren drastisch en blijvend veranderd: razend- snelle introductie en adoptie van nieuwe communicatie- middelen, social medianetwerken, streamingdiensten voor muziek, film en tv die voor grote groepen de dominante cultuur zijn geworden. De vanzelfsprekendheid waarmee, niet eens zo heel lang geleden, werd gesproken over een toenemende belangstelling voor literatuur, een groeiend lezerspubliek en stijgende boekverkopen, en een solide, zo niet dominante positie van de letteren in het cultureel- maatschappelijk discours, heeft plaatsgemaakt voor reflectie op en zorg over de taal- en leescultuur en de geletterde samenleving. Voor aandacht voor de financiële situatie en het verdienvermogen van schrijvers, vertalers en werkenden in de letterencultuur. Maar ook voor nieuwe spelers en uitgeefstrategieën, vernieuwende literaire stemmen en vormen, en een energieke zoektocht naar innovatieve en verrassende manieren om de literatuur bij lezer en publiek onder de aandacht te brengen.

Die verscheidenheid en dynamiek zijn soms ongemakke- lijk, maar ook de grote rijkdom van deze tijd. Paradoxaal genoeg, onder invloed van ontwikkelingen in de sociale media, zien we ook dat die vormen van verscheidenheid nog vaak naast elkaar staan, en in veel mindere mate dan je zou verwachten met elkaar vermengd raken. Niet alles van waarde dringt even makkelijk door tot de 'gevestigde letteren'. Er is literatuur binnen en buiten het boek, en daar- naast zijn er allerlei niches. De literatuur bloeit, is uitermate divers en veelvormig in vele opzichten, en relatief gesloten in andere. Uitgevers, schrijvers en vertalers bewegen zich niet langer in één boekenmarkt, maar in vele.

Al deze ontwikkelingen hebben gevolgen voor het Nederlands Letterenfonds, en een van de belangrijkste daarvan is dat het zijn domein breder zal definiëren dan het tot op heden heeft gedaan. Het Letterenfonds krijgt daar ook een opdracht toe. Het fonds stelt zijn regelingen open voor meer aanvragers en meer literaire uitingen, en het verlaagt drempels waar mogelijk en noodzakelijk. Daarnaast zal het fonds een rol vervullen op het terrein van leesbevordering, in samenwerking met de letteren- partners in het Letterenhuis en de collega-instellingen

verenigd in de Leescoalitie. Ook internationaal breidt het fonds zijn samenwerking uit met lokale partners, om de Nederlandstalige en Friese literatuur in vertaling nog effec- tiever, maar ook klimaatvriendelijker in het buitenland voor het voetlicht te brengen. De keuzes die het Letterenfonds daarbij maakt, worden in dit beleidsplan verder uitgewerkt.

Het is verheugend dat het fonds de nieuwe subsidie- periode kan starten met een ruimer budget dan de vorige. Die extra middelen zijn nodig om de noodzakelijke ver- breding en vernieuwing mogelijk te maken, en zullen ook worden ingezet voor een verruiming van het budget voor meerjarig ondersteunde festivals. Het Letterenfonds is de minister van OCW hiervoor erkentelijk. Het fonds is blij met de waardering die is uitgesproken door de visitatie- commissie cultuurfondsen voor de positieve ontwikkeling die het in de afgelopen jaren heeft doorgemaakt, en met de tevredenheid over de regelingen, activiteiten en werk- zaamheden bij aanvragers, partners en belanghebbenden. Deze evaluaties motiveren het fonds om zijn taken op een doelmatige, objectieve en voor alle aanvragers gelijk- waardige wijze te blijven voortzetten, in het belang van een rijk, divers en bloeiend literair klimaat.

Dit beleidsplan vormt de weerslag van vele gesprekken, bijeenkomsten en discussies met aanvragers, extern betrokkenen, adviseurs en samenwerkingspartners van het Nederlands Letterenfonds. Het Letterenfonds is ze erkentelijk voor hun wijze raad, nieuwe ideeën en kritische noten. Voor de totstandkoming is ook dankbaar gebruik gemaakt van de resultaten van de stakeholders- en gebruikersonderzoeken die het Letterenfonds in 2018 liet uitvoeren, evenals van de adviezen van de visitatie- commissie cultuurfondsen die in datzelfde jaar het functioneren van de rijkscultuurfondsen heeft beoordeeld. Tot slot hebben de rapporten van de Raad voor Cultuur ter inspiratie gediend, waaronder het advies *Lees! Een oproep tot een leesoffensief*, dat in samenwerking met de Onderwijsraad werd geschreven. Het beleidsplan en de bijbehorende meerjarenbegroting is opgesteld conform het beleidskader voor het Nederlands Letteren- fonds 2021 – 2024 dat uitkwam in oktober 2019.

Verbreding van het domein

Het Letterenfonds zal in de komende periode *spoken word*, podcasts en digitale vormen van literatuur breder ondersteunen. Zo komt er een directe aanvraagmogelijkheid voor auteurs bij wie het geschreven woord niet noodzakelijk het einddoel vormt. De literaire podia kunnen hierbij een rol als poortwachter vervullen; zoals de uitgeverijen dat voor het boek doen.

Op de foto: Babs Gons, Grande Dame of the spoken wordscene in Nederland, op het internationale literatuurfestival FLUP (Festa Literária das Periferias) in Rio de Janeiro, Brazilië.

Hoofdstuk 1

Missie, doelen, samenwerkingsverbanden

Missie

Het Nederlands Letterenfonds is het publieke fonds voor de Nederlandse en Friese literatuur en een van de zes door het Rijk gefinancierde cultuurfondsen. Het fonds wil bijdragen aan een belezene, intelligente en creatieve samenleving waarin de rol van de letteren, van schrijvers en vertalers, wordt erkend en gewaardeerd. We zijn ervan overtuigd dat literatuur vormt, vermaakt en stimulerend werkt op het kritisch denkvermogen, dat lezende hersenen gelukkiger en actiever zijn, en dat ook literatuur buiten het boek van grote waarde is.

Doelen

In het belang van deze missie heeft het Nederlands Letterenfonds de volgende specifieke doelen, die ook de komende vier jaar van kracht blijven:

1. het bevorderen van de kwaliteit en diversiteit van de Nederlands- en Friestalige letteren;
2. het bevorderen van de kwaliteit en diversiteit van de literatuur uit andere taalgebieden in Nederlandse of Friese vertaling;
3. het bevorderen van de vertaling van kwalitatief hoogstaande oorspronkelijk Nederlands- en Friestalige literaire werken in andere talen dan het Nederlands en het Fries alsmede de internationale verspreiding van de vertalingen.

Om deze doelen te bereiken, verzorgt het Letterenfonds de promotie van Nederlandse en Friese literatuur in binnen- en buitenland. Het verleent beurzen en subsidies aan schrijvers, vertalers, uitgevers, tijdschriften en festivals en zet zich in voor een rijk en divers literair klimaat, met oog voor literair erfgoed en nieuwe ontwikkelingen in het boekenvak en de wereld van het woord. Het fonds houdt hierbij de continu veranderende maatschappelijke en artistieke context scherp in het oog en zet zich in op de terreinen die voor het realiseren van de doelen van belang zijn. Het moet een stabiele factor zijn die continuïteit en doorgroei mogelijk maakt, maar moet ook bijdragen aan de veranderkracht van letteren door vernieuwing en experiment te stimuleren. 'Behoud het goede, maar verander waar nodig' is de boodschap die uit de diverse raadgevingen van makers en andere belanghebbenden het luidst doorklinkt. Om aan beide – stabiliteit en verandering – te voldoen, heeft het Letterenfonds voor de periode 2021 – 2024 een aantal speerpunten geformuleerd die aansluiten bij het voor deze periode geformuleerde beleidskader van de minister van OCW. De speerpunten zijn: verbreding van het domein, diversiteit en inclusie, leesbevordering en *fair practice*. Het fonds voegt hieraan de opdracht toe de doelstellingen zo klimaatvriendelijk en duurzaam mogelijk te bereiken.

– *Verbreding van het domein*

In de wereld van de literatuur is het boek, al dan niet in elektronische vorm, nog steeds de belangrijkste drager. De inspanningen en middelen van het Letterenfonds zullen daarom ook in de komende periode vooral gericht zijn op de literatuur in boekvorm en op het ondersteunen en ontwikkelen van spelers in de 'gevestigde' keten: literaire schrijvers, (boek)vertalers, uitgevers en festivals.

Het literaire landschap is echter groter dan het domein van het boek. Er moet meer beleidsmatige aandacht komen voor de 'nieuwe lezer' en de literatuur buiten het boek. Talentvolle makers bewegen zich op het terrein van performance en digitale literatuur. Het veranderende literaire landschap vraagt om samenwerking met nieuwe partners die een brug slaan naar dit talent. Het fonds zal zijn regelingen en mogelijkheden in de nieuwe periode daartoe verruimen.

– *Leesbevordering*

Het behoeft nauwelijks betoog dat de grootste uitdaging binnen de letteren ligt op het gebied van de leesbevordering. Het aantal lezers loopt al jaren gestaag terug, evenals de leestijd. Vooral het geringe leesplezier onder jongeren en jongvolwassenen is een zorg die ook door de minister wordt gedeeld. Als dit zo doorgaat zullen de gevolgen voor de literaire sector verstrekkend zijn, om nog te zwijgen van de maatschappelijke en economische consequenties. Leesbevorderingsinitiatieven werpen weliswaar hun vruchten af, maar kunnen het tij nog niet keren. Het Letterenfonds deelt het oordeel van de Raad voor Cultuur dat leesbevorderingsactiviteiten beter op elkaar kunnen worden afgestemd en onderdeel zouden moeten zijn van een groter, meer geïntegreerd letterenbeleid, waarin zij worden gecombineerd met literatuureducatie, stimulering van het aanbod en promotie van literatuur.

– *Diversiteit en inclusie*

Nog steeds vormen de Nederlandse letteren geen afspiegeling van de Nederlandse samenleving. Een groeiend aantal potentiële lezers voelt zich niet aangesproken door het aanbod in ons taalgebied. Een grotere diversiteit van het aanbod, met literair werk dat verschillende lezersgroepen aanspreekt, kan ook de ontleding helpen terugdringen. Artistieke kwaliteit staat hierbij voorop, maar omdat artistieke kwaliteit ook cultureel bepaald is, moet diversiteit worden gewaarborgd in organisaties, adviesraden, literaire instellingen en uitgeverijen. Pas dan kan de discussie over kwaliteit zorgvuldig gevoerd worden. Het fonds sluit daarbij aan bij de *Code Diversiteit & Inclusie*. Het wil bijdragen aan de totstandkoming van een inclusiever aanbod dat de mogelijkheid van identificatie onder zoveel mogelijk doelgroepen vergroot en zal de artistieke expressie stimuleren van auteurs die een vernieuwende stem hebben.

– *Fair practice*

Voor een fonds dat zijn ontstaan dankt aan een roep van schrijvers en vertalers om een betere honorering en de erkenning van de maatschappelijke waarde van literatuur, behoort aandacht voor *fair practice* tot de kern van zijn wezen. *Fair practice* betekent meer dan alleen een faire verdeling van verdiensten. Duurzame ontwikkeling, erkenning van gedeelde belangen en transparantie zijn net zo belangrijk. Het Letterenfonds zal *fair practice* nadrukkelijker op de voorgrond plaatsen en het, in de vorm van de door de cultuursector opgestelde *Fair Practice Code*, per 2021 ook expliciet onderdeel maken van de regelingen voor vier- en tweejarige subsidies. Het fonds ziet deze code als onderdeel van een proces dat moet leiden tot een mentaliteitsverandering in de cultuursector.

Infrastructuur en samenwerkingsverbanden

Het Letterenfonds kan alleen succesvol opereren door samen te werken met verschillende partijen in de letteren- en cultuursector. Voor sectoroverschrijdende beleidsaangelegenheden werkt het Letterenfonds nauw samen met de collega-cultuurfondsen: het Fonds Podiumkunsten, het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, het Mondriaan Fonds, het Fonds voor Cultuurparticipatie en het Filmfonds. Aan de samenwerking met de rijkscultuurfondsen is in dit beleidsplan een apart hoofdstuk gewijd.

Het Letterenfonds maakt deel uit van een aantal netwerkorganisaties, platforms en raden in de letterensector. Het fonds zit in de adviesraad van de Koninklijke Vereniging voor het Boekenvak, waarin alle belangrijke partijen vertegenwoordigd zijn, waaronder de Groep Algemene Uitgevers (GAU) en de Stichting CPNB. Het fonds houdt met de Auteursbond, LIRA en de Literaire Uitgeversgroep (LUG) contact over onder meer de belangen van schrijvers en vertalers. Ten behoeve van het vertaalbeleid in en uit het Nederlands is het Letterenfonds, samen met de Taalunie, Literatuur Vlaanderen (voorheen het Vlaams Fonds voor de Letteren) en de universiteiten van Utrecht en Leuven, partner in het Expertisecentrum Literair Vertalen (ELV). Van groot belang voor de beleidsinformatie van het Letterenfonds is het kennis- en informatieplatform voor de boekensector, KVB Boekwerk, waarvan het fonds een van de kernpartners is. De onderzoeken, dataverzamelingen en analyses van Boekwerk zijn waardevol voor de beleidsvorming van het fonds; ook vormen de data benchmarks voor de gegevens die het Letterenfonds over het literaire segment verzamelt.

Het fonds en de letterensector kunnen niet zonder een goede, strategische samenwerking op het gebied van de leesbevordering, het stimuleren van het aanbod en de presentatie van literatuur. Hiervoor werkt het fonds samen met de partners in het Letterenhuis, Stichting Lezen, de Schrijverscentrale en het Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten, en overlegt structureel met hen over gedeelde projecten en veranderingen in leescultuur. Vermelding verdient de deelname van het Letterenfonds aan de Leescoalitie, een samenwerkingsverband tussen Stichting Lezen, CPNB, Koninklijke Bibliotheek, Literatuurmuseum, Vereniging Openbare Bibliotheken en Stichting Lezen & Schrijven, dat is opgericht met de opdracht het lezen te bevorderen. Ook neemt het fonds deel aan het Platform Lêsbefoordering Fryslân (PLF), dat het leesklimaat in de tweetalige provincie helpt verbeteren.

— *Regionalisering en stedelijke regio's*

Regionale spreiding speelt in de letteren niet zo'n grote rol als in andere cultuursectoren – een boek is immers zowel in papieren als elektronische vorm overal eenvoudig te krijgen. Toch is hier voor de letterensector winst te halen. Het Letterenfonds kan met de regionale en stedelijke overheden procedures beter afstemmen, bijvoorbeeld met betrekking tot de (meerjaren)regelingen voor festivals en literair-educatieve organisaties. Ook leesbevordering is bij uitstek een reden om samen te werken. Verder kan meer afstemming bevorderlijk zijn om een zekere afstand die nu bestaat tussen letteren- en bibliotheekbeleid te verkleinen.

— *Internationaal*

Het Letterenfonds en Literatuur Vlaanderen stimuleren het literair grensverkeer. Daartoe hebben zij onder meer een samenwerkingsovereenkomst met het Fonds Podiumkunsten en de Nederlandse Taalunie. De letterenfondsen

nemen de organiserende en uitvoerende taken op zich van de Toneelschrijfprijs (in samenwerking met het Fonds Podiumkunsten), de Prijs der Nederlandse Letteren (vanaf 2019) en de regeling Literair grensverkeer. In een breder verband zijn ook Ons Erfdeel vzw, deBuren en De Brakke Grond bij de gesprekken betrokken.

Met Literatuur Vlaanderen, een van de belangrijkste strategische en inhoudelijke partners van het Letterenfonds, wordt veel gezamenlijks tot stand gebracht, vooral in het kader van de grootschalige promotiecampagnes in het buitenland. Tussen de letterenfondsen bestaat intensief periodiek contact over beleidsafstemming en gezamenlijke projecten. De mate van internationale samenwerking met Vlaanderen zal evenwel sterk afhangen van de vraag of in de nieuwe subsidieperiode de disbalans tussen Nederland en Vlaanderen met betrekking tot de beschikbaarheid van middelen kan worden verkleind. Van een evenwichtige samenwerking bij projecten in het buitenland kan alleen sprake zijn indien het budget voor internationalisering aan Vlaamse zijde wordt verhoogd.

Op internationaal gebied is voorts de samenwerking met de ambassades en DutchCulture van wezenlijk belang.

Hoofdstuk 2 Binnenland

Het Letterenfonds zal de subsidieregelingen voor schrijvers, biografen, vertalers, uitgevers, literaire festivals, literair-educatieve organisaties en literaire tijdschriften – net als voorafgaand aan de vorige beleidsperiode gebeurde – opnieuw tegen het licht houden en waar nodig bijstellen. Naast de interne evaluaties met bureau en commissies zal daarbij ook de feedback uit het Gebruikersonderzoek 2018 worden meegenomen. Streven is het aantal regelingen en programma's te beperken en de samenhang te versterken.

Alle activiteiten, regelingen en programma's van de afdeling zullen zich concentreren rond drie thema's: talentontwikkeling & creatie, innovatie & presentatie, en verbinding & leesbevordering. De in het voorgaande hoofdstuk genoemde speerpunten van het fonds komen hierin telkens terug.

Talentontwikkeling & creatie

Dalende verkoopcijfers en leenrechtvergoedingen per titel, verminderde inkomsten uit auteursoptredens en sinds 2013 een inperking van de subsidiemogelijkheden bij het Letterenfonds. Het moet gezegd: het vergt tegenwoordig meer moed om te kiezen voor het schrijverschap. Dat geldt eveneens voor het beroep van literair vertaler: het aantal titels voor de Nederlandse markt loopt terug, en beginnende vertalers hebben veel moeite om opdrachten te verwerven – zo bleek ook tijdens de beleidsbijeenvakkingen.

– *Projectsubsidies*

Het Nederlands Letterenfonds richt zich in Nederland in hoofdzaak op de ondersteuning van makers; het merendeel van de verleende subsidies is bestemd voor individuele schrijvers en vertalers. Met projectsubsidie-regelingen maakt het fonds jaarlijks zo'n 140 nieuwe, oorspronkelijk Nederlands- en Friestalige literaire projecten mogelijk en ongeveer 170 literaire vertalingen van kwaliteitsvolle literatuur uit het buitenland. Ook in de komende beleidsperiode blijft het dit doen, met dien verstande dat het aantal startersbeurzen voor gedebuteerde schrijvers zal worden veruimd.

Daarnaast creëert het een directe aanvraagmogelijkheid voor auteurs bij wie het geschreven woord niet noodzakelijk het einddoel vormt. Dit sluit ook aan bij de aanbeveling van de Raad voor Cultuur in zijn sectoradvies Letteren en bibliotheken om spoken word-artiesten als volwaardige literaire auteurs te beschouwen. Daarmee wordt structureel wat het fonds in de huidige periode al had ingezet (mede door de extra middelen die het ministerie beschikbaar had gesteld voor talentontwikkeling en vernieuwing). Talentvolle slamdichters en spoken word-artiesten voor wie het podium de primaire publicatievorm is, en literaire auteurs die kiezen voor podcasts als medium, kunnen per 2021 bij het fonds terecht. Anders dan toneelschrijvers, die met de gezamenlijke regeling Werkbijdrage theatertekst van Fonds Podiumkunsten en het Letterenfonds worden bediend, vertolken woordkunstenaars hun literaire creaties zelf op de podia. Volgens een ruwe schatting van de Raad voor Cultuur zijn er zo'n 1.100 slamdichters en spoken word-artiesten in Nederland.

Het Nederlands Letterenfonds kan er niet voor die hele groep zijn, net zoals het zich niet kan verhouden tot de naar schatting 1,1 miljoen mensen in Nederland die zich bezighouden met creatief schrijven. Bij de laatste groep vormen al sinds jaar en dag uitgevers de poortwachters; bij de eerste groep kunnen de literaire podia dit zijn. Een directe aanvraagmogelijkheid is belangrijk voor zowel makers als fonds; voor makers in verband met erkenning en professionalisering, voor het fonds omdat het inzicht en kennis biedt. Bij alle aanvragen van makers blijft het criterium artistieke kwaliteit leidend en is de subsidie bedoeld voor de inhoudelijke ontwikkeling en totstandkoming van een literair project.

Werkbeurzen literaire creatie buiten het boek

Vanaf 2021 maakt het Letterenfonds budget vrij voor werkbeurzen aan talentvolle literaire makers voor wie het boek niet de eerste publicatievorm is. Bij het ontwerp van de regeling zal gekeken worden naar de huidige werkwijze bij de regeling Projectsubsidies voor publicaties die schrijvers financiële ondersteuning biedt bij het schrijven van nieuw literair werk in boekvorm. Een uitgave bij een reguliere, professionele uitgeverij geldt hierbij als subsidievoorwaarde. Voor het domein buiten het boek zal het fonds literaire festivals en organisaties vragen die poortwachtersrol te vervullen. Hoewel wordt gestreefd naar één regeling voor zowel makers binnen als buiten het boek, zal er gezien de verschillen in presentatievorm niet gekozen worden voor eenzelfde adviestraject. Ook voor de literatuur buiten het boek geldt dat de maker moet voldoen aan bepaalde instapcriteria, onder meer dat het festival – analoog aan de uitgevers – bereid moet zijn (financieel) in het project te investeren en zich garant te stellen voor inhoudelijke begeleiding en een bepaald bereik.

– *Ontwikkelbeurzen*

In 2019 startte het Letterenfonds met het verlenen van ontwikkelbeurzen aan schrijvers die willen investeren in het kunstenaar- en cultureel ondernemerschap. Schrijvers van kwaliteitsvolle literatuur kunnen, ongeacht hun leeftijd of de fase in hun carrière, kiezen voor een vorm van scholing, coaching of begeleiding die op dat moment goed past in hun professionele ontwikkeling. Dit is van belang nu schrijvers en vertalers steeds vaker een hybride beroepspraktijk hebben. Zij kunnen daarbij gebruikmaken van cursusaanbod dat wordt ontwikkeld door bijvoorbeeld De Schrijverscentrale in het kader van de Spreekkunstacademie, uitgeverijen, de Auteursbond en Cultuur + Ondernemen, maar ook valt te denken aan een cursus podcast maken, onderhandelingstechnieken, gebruik van sociale media en reis- of verblijfskosten voor studiedoeleinden in binnen- of buitenland (zoals in een schrijversresidentie). Het Letterenfonds ziet de noodzaak om ook *mid career* en ervaren schrijvers te ondersteunen in hun professionele ontwikkeling. Juist in een tijd waarin de literaire markt onder druk staat en er zich nieuwe mogelijkheden aandienen voor het presenteren van literaire kunstuitingen (zoals het audioboek en de podcast) moeten schrijvers daarop kunnen insprijngen.

Ontwikkelbeurzen voor vertalers

Per 2021 maakt het Letterenfonds budget vrij voor ontwikkelbeurzen voor literair vertalers. Ook de sinds 2019 verleende ontwikkelbeurzen voor schrijvers die ruimte bieden voor professionalisering en stimulering van cultureel ondernemerschap worden in de nieuwe beleidsperiode voortgezet. De ontwikkelingen in het literaire veld en op de huidige arbeidsmarkt vragen om een vitale beroepsgroep die kan inspringen op veranderingen en nieuwe kansen.

Dat geldt zeker ook voor een andere belangrijke beroepsgroep, de literair vertalers. In mei 2019 verscheen *VerTALLEN voor de toekomst. Een nieuw vertaalpleidooi* van het Expertisecentrum Literair Vertalen (ELV). Dit pleidooi schetst recente ontwikkelingen die een bedreiging vormen voor een blijvende en bloeiende vertaalcultuur in Nederland en Vlaanderen. Niet alleen kiezen steeds minder studenten voor talenopleidingen en worden er steeds minder talen aangeboden, ook is de financiële positie van vertalers kwetsbaar. Het beroep literair vertalen kan alleen blijven bestaan als er sprake is van een passend honorarium. Om vertalers de mogelijkheid te bieden de beroepspraktijk te versterken en ruimte te vinden voor verdieping en begeleiding, stelt het fonds per 2021 ook voor hen ontwikkelbeurzen ter beschikking. Waar de een behoefte heeft aan begeleiding van een coach of tweede lezer, zal een ander mogelijk willen werken aan de ontwikkeling van presentatie- en podiumvaardigheden. Steeds vaker worden vertalers gevraagd voor lezingen of treden ze op als ambassadeur of scout voor een bepaald taalgebied.

– Talentontwikkeling

Om de noodzakelijke instroom van jong en (cultureel) divers talent te bevorderen zal het fonds samen met de partners talentontwikkelingsprogramma's, workshops en mentoraten aanbieden. De eerder met anderen gemaakte ontwikkelingsprogramma's voor schrijftalent, zoals *Slow Writing Lab* (o.m. met schrijfopleidingen) en *#Nieuwe Stukken* (met Fonds Podiumkunsten), zullen eventueel in aangepaste vorm worden voortgezet. Voor de instroom van vertaaltalent zullen eveneens cursussen en programma's worden ontwikkeld. De workshops voor vertalers in en uit het Fries worden gecontinueerd. Voortschrijdende globalisering en internationalisering vragen om meer kennis van elkaars taal en cultuur en vertalers vervullen hierin een essentiële rol.

Innovatie & presentatie

Literaire innovatie brengt nieuwe stemmen en nieuwe verhalen. Bijvoorbeeld in de vorm van digitale literatuur, games en andere presentatievormen. De noodzaak tot vernieuwing wordt ook in de traditionele boekenbranche gevoeld. Het literaire veld kent inmiddels meerdere soorten producenten: naast de uitgevers en tijdschriften zijn er literaire festivals, educatieve organisaties, productiehuisen en ontwikkelinstellingen. Als het gaat om innovatie heeft de ervaring geleerd dat het ondersteunen van organisaties en producenten die ruimte bieden aan creatieve teams effectiever is dan ondersteuning van individuele makers.

– Festivals en literair-educatieve organisaties

Festivals en literair-educatieve organisaties kunnen gezien worden als de motor van vernieuwing; zij bieden ruimte aan jong talent en aan nieuwe vormen en genres van literatuur. Functioneerden festivals aanvankelijk als presentatieplatforms, in de afgelopen jaren evolueerden zij steeds meer tot productiehuisen met veel aandacht voor talentontwikkeling en leesbevordering. Met de

nieuwe regeling Vierjarige subsidies stelt het Letterenfonds literaire festivals en literair-educatieve organisaties in staat ook in de komende beleidsperiode hun essentiële, innovatieve rol te vervullen. Ook zullen zij uitgenodigd worden om als poortwachter te fungeren bij aanvragen voor werkbeurzen van makers buiten het boek.

Nieuwe regeling Vierjarige subsidies

In 2018 en 2019 evalueerde het fonds zowel intern als extern de regeling meerjarige subsidies 2017 – 2020, onder meer door middel van een gebruikersonderzoek en een beleidsbijeenkomst. Hieruit kwam naar voren dat het belang van de subsidieregeling breed werd erkend, maar dat de tevredenheid over de regeling daarbij achterbleef. De 'oude' regeling kwam onvoldoende tegemoet aan de veranderende rol van literaire festivals (van puur presentatie-instelling tot meer en meer ook productiehuis).

De nieuwe regeling Vierjarige subsidies 2021 – 2024 geeft aanvragers meer ruimte tot het uiteenzetten van eigen taakopvatting en doelen. De beoordeling van artistieke kwaliteit van ondernomen en voorgenomen manifestaties en activiteiten van aanvragers moet positief zijn (het fonds hecht in dezen ook aan continuïteit en aan voortzetting van dat wat goed is gebleken), maar verder kan de zwaarte van de verschillende criteria per aanvrager verschillen; aanvragen worden getoetst aan de criteria in het licht van de beschreven artistieke visie en het profiel. Vernieuwing (artistieke ontplooiing van talent en innovatie op vorm en inhoud) is een van de vijf beoordelingscriteria; een deel van de middelen voor talentontwikkeling en vernieuwing wordt toegevoegd aan het budget voor de meerjarige regeling. Met deze verhoging van het budget wordt tevens ruimte gecreëerd voor nieuwe toetreders. Mocht het tot een keuze moeten komen tussen twee gelijkwaardig getoetste aanvragen dan zal geografische spreiding een doorslaggevende rol spelen.

Uitgangspunten van het huidige beleid (een goede honorering voor makers en een vergroting van diversiteit onder makers en in het aanbod) zijn vervat in de drie codes die door aanvragers toegepast dienen te worden om voor subsidie in aanmerking te komen: de *Fair Practice Code*, de *Code Diversiteit & Inclusie* en de *Governance Code Cultuur*. Hierbij geldt het principe: pas toe en leg uit. De regeling biedt aanvragers ruimte om tevens een aanvraag te doen in de regeling Culturele basisinfrastructuur 2021 – 2024 van OCW. Bij een positief advies zal het adviestraject bij het Letterenfonds worden stopgezet, een negatief advies heeft geen invloed op de advisering bij het Letterenfonds.

– Productiehuisen, ontwikkelinstellingen en literaire tijdschriften

De afgelopen beleidsperiode ondersteunde het fonds productiehuisen en instellingen die bijvoorbeeld opleidingen aanboden aan talentvolle kinderboekenauteurs en -illustratoren met wortels in nieuwe genres of de multiculturele samenleving. Ook in de komende beleidsperiode wil het fonds subsidie verlenen aan dergelijke initiatieven in het veld. Ook literaire tijdschriften (zowel op papier als online) vervullen een bescheiden maar cruciale rol in het letterenveld. Het fonds zal dan ook uit volle overtuiging subsidiemogelijkheden bieden aan tijdschriften als literaire broedplaatsen, als podia voor nieuw en cultureel divers talent en als aanjagers van debat en kritische beschouwing.

Verbinding & leesbevordering

Er ligt een grote uitdaging voor de sector op het gebied van leesbevordering. Door onder meer veranderingen in vrijetijdsbesteding en de rol van sociale media wordt er minder gelezen; bovendien is het lezerspubliek niet divers genoeg doordat een rijk, op specifieke doelgroepen gericht aanbod ontbreekt. Het Letterenfonds zet komende beleidsperiode in op het zoeken van de verbinding met (nieuwe) lezersgroepen. Dat de zorg breed gedeeld wordt, bleek uit het rondetafelgesprek met uitgeverij die het Letterenfonds in aanloop naar de nieuwe beleidsperiode organiseerde. Ook zij noemen de ontleding, die direct gevolgen heeft voor het functioneren van de boekenbranche, het belangrijkste thema voor de middellange termijn. Een gedeelde zorg maakt de weg vrij voor een gezamenlijke aanpak. Het in juli 2019 gepresenteerde advies van de Raad voor Cultuur en de Onderwijsraad, getiteld *Lees! Een oproep tot een leesoffensief*, pleit dan ook voor een krachtig en samenhangend leesbeleid. Het Letterenfonds kan dit alleen maar onderschrijven en is toegetreden tot de Leescoalitie, een samenwerkingsverband van verschillende partners (overheid en privaat) gericht op leesbevordering, en het Platform Lêsbefoarding Fryslân (PLF). De leden van de Leescoalitie werken complementair; alle organisaties leggen een accent in lijn met de eigen doelstellingen en blijven zelf verantwoordelijk. Het spreekt voor zich dat het Letterenfonds met name een literaire rol voor zichzelf ziet en dan vooral in het bevorderen van een breed en veelkleurig leesaanbod voor kinderen en jongvolwassenen. Daarom zal de regeling Geïllustreerde kinder- en jeugdliteratuur de komende beleidsperiode worden uitgebreid met subsidiemogelijkheden voor de productie van jeugdboeken gericht op een (cultureel) divers publiek. Naast artistieke kwaliteit telt hier het criterium dat een uitgave moet aansluiten bij de belevingswereld van jongeren. Verder komen ook andere vormen dan het boek – een game, podcast, een verhaal voor VR of andere innovatieve initiatieven – in aanmerking voor ondersteuning. Het is inherent aan kinder- en jeugdliteratuur dat het lezerspubliek voortdurend vernieuwt. Daarom is het niet genoeg om nieuw aanbod te stimuleren; ook het bestaande aanbod kan nieuwe werelden openen, bijvoorbeeld voor jongeren met verschillende culturele achtergronden. Het Letterenfonds zal initiatieven steunen om het aanbod zichtbaar te maken en samenwerken met partnerorganisaties om één nationaal, thematisch platform te creëren waarop iedereen – kinderen, ouders, leerkrachten, bibliothecarissen, et cetera – gemakkelijk een aansprekend boek kan vinden.

Schrijvers en vertalers stimuleren en enthousiasmeren jonge lezers, zo blijkt ook uit het onderzoek *Dichter bij de schrijver, dichter bij lezen. De opbrengsten van schrijversbezoeken in primair en voortgezet onderwijs*, dat in opdracht van Stichting Lezen en De Schrijverscentrale werd uitgevoerd. Schrijversbezoeken worden door de leerlingen gewaardeerd, vergroten het leesplezier en zetten aan tot het lezen van (ook andere) boeken. Sinds 2013 is het Letterenfonds partner in de door de CPNB georganiseerde Boekenweek voor jongeren. Ook werkt het samen met De Schrijverscentrale in het project *Boek een dichter*, dat in aanloop naar en tijdens de Poëzieweek dichtersoptredens stimuleert in scholen, bibliotheken en op literaire podia. Van recentere datum is de samenwerking *Spoken voor de klas*, waarbij De Schrijverscentrale en het Letterenfonds proberen het aantal spoken word-optredens in scholen en elders te vergroten. De inzet van schrijvers en vertalers is niet alleen belangrijk voor de leesbevordering maar biedt hun ook de mogelijkheid extra verdiensten te vinden.

Natuurlijk zal het Letterenfonds ook in de periode 2021 – 2024 meerjarige en incidentele subsidies verlenen aan literair-educatieve organisaties en activiteiten gericht op leesbevordering en literatuureducatie. Bij vier- en twejarige subsidies is het onderschrijven van de *Code Diversiteit & Inclusie* een vereiste. Ook hierin komt tot uiting hoezeer het Letterenfonds hecht aan een rijk en divers aanbod dat aansluit bij de belevingswereld van jongeren en aan het versterken van de beroepsgroep met cultureel divers talent. De literair-educatieve organisaties en initiatieven leveren een onmisbare bijdrage aan het vergroten van leesplezier en leesmotivatie onder jongeren zowel in als buiten de klas.

Leesbevordering

Zonder lezers en luisteraars geen literatuur. Het Letterenfonds ondersteunt literair-educatieve organisaties en manifestaties, stimuleert de creatie van een rijk geschakeerd aanbod van kinder- en jeugdliteratuur, investeert in Spoken word voor de klas, in de Boekenweek voor Jongeren en in de Kinderboekenambassadeur, en spant zich samen met de Leescoalitie-collega's in voor een goed afgestemd leesbevorderingsbeleid.

Op de foto: De Grote Vriendelijke Podcast in gesprek met schrijvers Manon Sikké (Kinderboekenambassadeur), Gideon Samson en Yvonne Jagtenberg. GVP wil een breed informatieplatform voor jeugdliteratuur bieden, de podcast had in 2019 circa zesduizend downloads per aflevering en bereikte daarmee vele intermediairs tussen het boek en het kind (bibliotheken, leraren et cetera).

Hoofdstuk 3 Internationalisering en internationaal cultuurbeleid

De hierboven beschreven ontwikkelingen in de letteren-sector en de boekenmarkt zijn geen Nederlandse fenomenen – ze spelen overall. Voor een buitenlandse uitgever is een vertaalsubsidie allang geen welkom extra meer, maar een noodzakelijke voorwaarde om literatuur in vertaling te kunnen uitgeven. Het beroep op de ondersteunings- en promotiemogelijkheden van het Letterenfonds zal de komende jaren verder stijgen. Dat betekent dat het fonds zijn internationaliseringsbeleid zal moeten aanpassen om de Nederlandse en Friese literatuur succesvol in het buitenland onder de aandacht te kunnen blijven brengen. Dat geldt ook voor nieuwe vormen van literatuur buiten het boek; ook in het buitenland blijken digitale literatuur, literaire podcasts, spoken word en performance te groeien. Het fonds zal samen met makers en talentontwikkelingsorganisaties optrekken om in het buitenland een completer, breder, diverser en rijker beeld te laten zien van de literatuur uit ons land. Voor de Friese literatuur geldt dat het fonds deze meer structureel zal integreren in het buitenlandbeleid, bijvoorbeeld met een vaste plek in de brochures voor buitenlandse uitgevers. Verder is het essentieel dat er vertalers uit het Fries worden opgeleid of geworven. Waar het in dit hoofdstuk gaat over de ‘Nederlandse literatuur’, wordt vanzelfsprekend ook de Friese bedoeld.

Een wederkerig internationaliseringsbeleid

Door de veranderingen in de literaire markt wil het Letterenfonds hechter samenwerken met internationale partners om de interesse in elkaars literatuur te vergroten. Dit kan bijvoorbeeld door meer verbinding te leggen met de vertaalde literatuur in Nederland. In de nieuwe beleidsperiode zal het fonds de nadruk leggen op het smeden van structurele allianties met uitgevers, agenten, vertalers, universiteiten, festivals en letterenorganisaties. Het wil daarnaast actieve partnerschappen aangaan met vakgroepen Neerlandistiek in binnen- en buitenland. Dit zijn immers belangrijke plekken waar jonge, in taal en literatuur geïnteresseerde mensen kennis kunnen maken met auteurs, met vertalers, met het literaire bedrijf. De samenwerking met de collega’s van Literatuur Vlaanderen blijft hierbij onverminderd belangrijk; beide fondsen werken immers aan de promotie van Nederlandstalige literatuur. Binnen de mate van het mogelijke zal bij de hieronder genoemde activiteiten samenwerking worden gezocht met onze Vlaamse zusterorganisatie.

Informatieverstrekking aan buitenlandse uitgevers

Een van de belangrijkste taken in het buitenlandbeleid van het fonds is het verstrekken van informatie. Over klassiekers uit de Nederlandse literatuur, over nieuwe titels en over nieuwe vormen van literatuur die in Nederland ontstaan. Niet alleen met een overzichtelijk totaalbeeld maar juist ook met onafhankelijke kwaliteitsselecties uit dat aanbod.

De website speelt een belangrijke en objectieve rol in de informatievoorziening voor de doelgroepen van het fonds: de internationale uitgevers van de diverse genres, vertalers en andere partners, zoals festivals, de pers, ambassades en vakgroepen Nederlands. Om deze rol

te versterken zal het fonds in de komende periode een nieuwe website ontwikkelen, die nader aansluit op het informatiesysteem dat het fonds heeft opgebouwd met betrekking tot zijn buitenlandse activiteiten. Een belangrijk instrument als de vertalingendatabase, het meest complete overzicht van vertalingen van Nederlandse literatuur, wordt al gevoed vanuit dit systeem en zal worden uitgebreid met overzichten van bekwame vertalers (ter ondersteuning van buitenlandse uitgeverijen die graag een Nederlandse titel willen uitgeven en hiervoor een geschikte vertaler zoeken). Vanuit het informatiesysteem zal het fonds steeds actuele informatie over titels, auteurs en illustratoren presenteren en gerichte nieuwsbrieven en mailings versturen, toegespitst op de informatiebehoefte van de doelgroepen. Papieren brochures vormen een aanvulling op de digitale informatie en zullen op beurzen gebruikt worden. Tot slot zal de site enkele kengetallen – denk aan een top tien van meest vertaalde auteurs – presenteren met up-to-date informatie. Bij de ontwikkeling van de nieuwe site wordt vanzelfsprekend rekening gehouden met eisen ten aanzien van veiligheid en toegankelijkheid.

Boekenbeurzen, fellowships, lokale partners

Persoonlijk contact met buitenlandse uitgevers is essentieel voor de promotie van Nederlandse literatuur, net als de zichtbare aanwezigheid van het Letterenfonds op boekenbeurzen. De belangrijkste internationale beurzen zijn die in Frankfurt, Londen en Bologna; daar zal het fonds in 2021 – 2024 wederom de Nederlandse literatuur opvallend presenteren.

Ook fellowship-programma’s voor buitenlandse uitgevers in Nederland blijken keer op keer zeer effectief. Het fonds zal jaarlijks minstens één fellowship van een aantal dagen organiseren. Bij de keuze van de fellows en het samenstellen van het programma zal het ruimte bieden aan organisaties of groepen makers die zich in het bijzonder inzetten voor talentontwikkeling, inclusie of nieuwe vormen van literatuur.

Om de samenwerking met diverse partijen in zoveel mogelijk taalgebieden te bevorderen, zet het fonds het werken met intendanten, lokale ‘ambassadeurs’, voort. Zij geven informatie over nieuwe titels en subsidiemogelijkheden aan uitgevers en hebben contact met gekwalificeerde vertalers, festivals en andere literaire podia, en natuurlijk met Nederlandse ambassades en consulaten ter plekke. Deze werkwijze zal met name ingezet worden in landen waar de taal een grote communicatiebarrière is: China, Rusland, de Arabische wereld en Zuid-Amerika.

— *Duurzaamheid*

Door de inzet van ambassadeurs zullen fondsmedewerkers minder hoeven te vliegen, wat past bij het duurzaamheidsbeleid van het fonds. Dienstreizen binnen Europa zullen zoveel mogelijk met de trein worden afgelegd en er zal veel meer gebruik worden gemaakt van videoconferencing en telefonische vergaderingen.

Promotiereizen van auteurs en illustratoren zullen alleen nog worden ondersteund bij een uitzonderlijk publiek belang voor auteur of boek. Toch blijft internationale mobiliteit van kunstenaars onmisbaar: de literatuur heeft zich in de afgelopen decennia voor een deel verplaatst van papier naar beeldscherm, van leunstoel naar podium. Een succesvolle presentatie van een boek in het buitenland kan daarom vaak niet zonder de fysieke aanwezigheid van de auteur – op festivals en in radio- en televisiestudio’s. Het fonds zal daarbij CO2-compensatie voor milieubelastende reizen incalculeren.

Internationaal cultuurbeleid

De literaire manifestaties die het Letterenfonds in het buitenland organiseert, maken de Nederlandse literatuur zichtbaar en creëren kansen voor individuele auteurs. In het huidige literaire klimaat, waarin de presentatie van de auteur op het podium en in de media wezenlijk is, worden ze alleen maar belangrijker. De recente campagnes van het fonds in Duitsland (*Dies ist was wir teilen*, 2016), Frankrijk (*Les Phares du Nord*, 2017 – 2019) en het Verenigd Koninkrijk (*New Dutch Writing*, 2019 – 2020), maken duidelijk dat een geïntegreerde aanpak en een strategische inzet van tijd en middelen de hedendaagse Nederlandse literatuur in beeld kunnen brengen én houden – ook in 'relatief gesloten' geachte taalgebieden als het Engelse.

– Partnerschappen met Nederlandse festivals

In Nederland zijn de literaire festivals vaak poortwachter en scout op het gebied van nieuw en cultureel divers talent. Zij kennen nieuwe namen, nieuwe perspectieven en nieuwe vormen, hebben vaak al een (internationaal) netwerk en zijn bij uitstek geschikt om de door het fonds georganiseerde manifestaties te verrijken. Het overgrote deel van de festivals wordt al gesteund door het fonds. Nederlandse festivals met een internationale platformfunctie zullen in de nieuwe periode worden uitgenodigd een rol te spelen in het manifestatiebeleid van het fonds.

Manifestaties: speerpunten

Voor de beleidsperiode 2021 – 2024 wil het Letterenfonds inzetten op drie speerpunten:

1. Het Letterenfonds houdt de inspanningen gericht op de grote, strategisch belangrijke Europese landen en taalgebieden – met name op Duitsland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk. Dat is waar de meeste potentiële lezers van de Nederlandse literatuur zich bevinden, waar prominente publieke debatten worden gevoerd en waar Nederlandse auteurs zich het beste kunnen ontplooiën en manifesteren. De Nederlandse literatuur heeft veel te winnen bij een wisselwerking met deze verwante culturen. Het fonds zal dan ook de campagnes die opgezet zijn in de beleidsperiode 2017 – 2020 voortzetten. De contacten met de betrokken partijen worden up-to-date gehouden via de betreffende websites (*Les Phares du Nord* en *New Dutch Writing*) en nieuwsbrieven. Daarnaast nodigt het fonds geregeld festivaldirecteuren en andere influencers uit om ze telkens opnieuw te enthousiasmeren voor de presentatie van Nederlandse auteurs en illustratoren en de contacten met de literaire festivals te versterken.
2. Het fonds organiseert één grootschalige, internationaal zichtbare manifestatie in het Duitse taalgebied: *Nederland gastland op de Leipziger Buchmesse*. De Leipziger Buchmesse is de tweede boekenbeurs van Duitsland en trekt jaarlijks ca. 200.000 bezoekers. Tijdens de beurs vindt op verschillende podia in de stad het auteursfestival *Leipzig liest* plaats, dat wel het grootste literaire festival ter wereld wordt genoemd (ca. 70.000 bezoekers). De beurs is van oudsher gericht op het oosten en nodigt meestal een gastland uit Oost-Europa uit. De laatste jaren werd de beurs een steeds belangrijker moment op de kalender, voor zowel uitgeverij als pers. Het fonds organiseert er jaarlijks een presentatie van Nederlandse auteurs met een nieuwe Duitse vertaling; aanvankelijk onder de titel *Neues aus den Niederlanden*, tegenwoordig als *Leipzig am Meer*. De directie van de Buchmesse zou Nederland (eventueel samen met Vlaanderen) graag als gastland willen verwelkomen in 2023.

Nederland wordt gezien als een land met een boeiende, hoogwaardige literatuur en de organisatorische slagkracht om een innovatieve en kwaliteitsvolle presentatie te verzorgen. Voor het fonds is dit een uitgelezen mogelijkheid om vervolg te geven aan de gastlandcampagne in 2016 op de beurs van Frankfurt en de betrekkingen met Duitse uitgeverij en pers opnieuw aan te halen. Het fonds wil hiervoor nadrukkelijk de samenwerking zoeken met andere cultuurfondsen (film, beeldende kunst, cultuurparticipatie, creatieve industrie), om de mogelijkheden die deze cultuurstad biedt volledig te benutten.

3. Tot slot zullen middelen voor internationaal cultuurbeleid worden gealloceerd om ook in andere focuslanden incidentele presentaties mogelijk te maken. In 2021 gebeurt dat in de Zweedse stad Göteborg, die dan vierhonderd jaar bestaat en de belangrijkste boekenbeurs van Scandinavië kent. Gezien de prominente rol die Nederland heeft gespeeld bij de stichting en de aanleg van de stad zal het Letterenfonds op uitnodiging van de gemeente Göteborg het gastlandschap verzorgen op deze beurs. Een goede, gerichte en levendige presentatie van met name jonge auteurs zou de positie van de Nederlandse literatuur zeer kunnen versterken – niet alleen in Zweden, maar ook in Denemarken, Noorwegen en Finland.

Het Vertalershuis Amsterdam

Het beeld van het Nederlandse vertalersveld was de afgelopen 25 jaar stabiel en vertrouwenwekkend: een vaste poule vertaalde op hoog niveau en vaak op fulltime basis literaire werken uit het Nederlands. Maar deze groep vergrijsd. Het merendeel is ouder dan vijftig en het grootste deel daarvan zelfs ouder dan zestig jaar. Het ligt in de lijn der verwachting dat zij in de komende tien jaar minder willen of kunnen werken. Het Vertalershuis zal hierop in moeten spelen, onder meer als volgt:

- Een verblijf in het Vertalershuis is nu alleen mogelijk voor mensen die opgenomen zijn in de lijst van geaccrediteerde vertalers, terwijl een verblijf voor beginnende vertalers uit het Nederlands juist zo inspirerend en motiverend kan werken. Het Letterenfonds wil de mogelijkheden voor beginnende vertalers uitbreiden door elk jaar één kamer in het Vertalershuis voor hen vrij te houden. Beginnende vertalers met een vertaalopdracht of studenten Nederlands met een onderzoeksopdracht kunnen een aanvraag indienen op voordracht van een ervaren vertaler of docent Nederlands, en net geaccrediteerde vertalers met een vertaalopdracht zullen door het fonds worden aangespoord worden om een aanvraag in te dienen.
- Om nieuwe vertalers uit het Nederlands te werven en behouden zal het Letterenfonds nauwer samenwerken met de Internationale Vereniging voor Neerlandistiek en met de vakgroepen Nederlands extra muros, onder meer bij de organisatie van vertaalworkshops.
- Diversiteit en inclusie zullen een nadrukkelijker rol spelen bij de werving van beginnende vertalers voor vertaalworkshops, zoals de jaarlijks terugkerende *Chronicles* en *Vertalersfabriek*.
- De Literaire Vertaaldagen in december trekken een groot publiek van rond de 350 vertalers in en uit het Nederlands, dat vrijwel geheel wit is. Het fonds zal zijn netwerk aanspreken en (potentiële) literair vertalers van kleur uitnodigen om deel te nemen. Tijdens de workshopdag zal één workshop volledig gewijd worden aan een doelgroep van absolute beginners die een carrière als literair vertaler overwegen.

Hoofdstuk 4 Communicatie

Het Letterenfonds streeft naar een heldere, informatieve en genereuze communicatie. Het zet daarbij de makers, boeken, evenementen en projecten die het ondersteunt voorop. Vanuit zijn missie – bijdragen aan een belezen samenleving – zal het fonds de zichtbaarheid blijven vergroten van het kwalitatief hoogwaardige en diverse aanbod dat met zijn steun tot stand is gekomen.

Het fonds wil ook de rijkdom en het belang van een levendig literair klimaat uitdragen en heeft daar in de afgelopen jaren veel werk van gemaakt. Met succes: uit de gebruikersonderzoeken en het stakeholdersonderzoek blijkt veel waardering voor de publieksgerichte activiteiten van het fonds, die de vraag versterken naar een breed, divers en hoogwaardig literair aanbod. Ook heeft het fonds door nieuwe samenwerkingsverbanden, sociale media en voorlichting nieuwe doelgroepen en nieuw publiek aan zich weten te binden.

Aanvragers en belanghebbenden verwachten van het fonds heldere informatie en een brede stimulerende rol, bijvoorbeeld bij het smeden van netwerken en het faciliteren van ontmoetingen en kennisuitwisseling. Tegelijk wordt steeds vaker gevraagd om op maat gesneden informatie en direct contact. Voor het internationale netwerk moet het fonds daarbij naar andere oplossingen zoeken, bijvoorbeeld in de vorm van een meer doelgroepgerichte nieuwsvoorziening. Ook fungeren de intendanten die in verschillende werelddelen het Letterenfonds vertegenwoordigen als eerste aanspreekpunt.

Doelen en strategieën

– *Heldere informatie en transparante verantwoording*
Het Letterenfonds communiceert duidelijk over zijn werkterrein en de (subsidie)mogelijkheden. Online, offline en live, bijvoorbeeld door studenten te ontvangen en voorlichting op universiteiten te geven. De website bevat alle subsidieregelingen en programma's per doelgroep en verwijst daarbij naar (blogs over) voorbeeldprojecten. De zoekmogelijkheden op de website zullen komende beleidsperiode worden verbeterd. Ook de digitale nieuwsbrieven en sociale media brengen de regelingen en naderende deadlines structureel onder de aandacht. De in de afgelopen beleidsperiode uitgevoerde gebruikersonderzoeken beoordeelden de informatievoorziening dan ook als relevant, helder en voldoende.

De afgelopen jaren richtte het Letterenfonds zich extra op organisaties en makers met een cultureel divers karakter en droeg dit uit in blogs en op de sociale media. Daardoor is de bekendheid van het fonds bij deze potentiële aanvragers zichtbaar gegroeid. Het fonds zal deze lijn continueren. Verder zal het fonds zijn communicatie uitbreiden tot makers van literatuur buiten het boek, voor wie het in de komende periode meer regelingen zal openstellen. Internationaal brengt het fonds zijn werkterrein, inclusief de subsidiemogelijkheden en contactpersonen, steeds via de buitenlandbrochures onder de aandacht van uitgeverij en andere organisaties. Buitenlandse uitgeverij zullen gericht (op genre en thema) worden bediend met

korte nieuwsbrieven. Het fonds legt transparant verantwoording af van de besteding van publiek geld. Alle toekenningen worden op de website, in de digitale nieuwsbrief, via sociale media en in het jaarverslag gepubliceerd.

– *Zorg voor goede aanvragen*

Het persoonlijk contact tussen medewerkers en potentiële aanvragers speelt een belangrijke rol bij de kwaliteitsverbetering van de aanvragen. Nieuwe aanvragers wordt altijd aangeraden om eerst contact op te nemen met het fonds. Recent is voor gedebuteerde schrijvers een spreekuur ingesteld. Schrijvers en biografen krijgen de mogelijkheid hun gedachten over bijvoorbeeld hun werkplan te toetsen, wat de kwaliteit van hun aanvraag ten goede komt. Andere aanvragers, zoals de literaire en literair-educatieve evenementen en festivals of makers van digitale literaire projecten, kunnen hun kwaliteitsbewustzijn niet alleen scherpen in het contact met de fondsmedewerkers maar ook in de tussentijdse evaluatiemomenten met de adviescommissie, rondetafelbijeenkomsten of publieke presentaties.

– *Versterking van de reputatie*

Het Letterenfonds laat zien waar het voor staat door de resultaten van zijn subsidies zo breed mogelijk uit te dragen. Het logo is duidelijk zichtbaar in alle publicaties en bij alle ondersteunde activiteiten. Nieuwe boeken die mede met subsidie van het fonds tot stand zijn gekomen worden structureel onder de aandacht gebracht. Ondersteunde projecten en boeken die in de prijzen vallen krijgen aandacht op de website. Buitenlandse recensies van Nederlandse literatuur worden gedeeld op de sociale media. Deze kanalen spelen een grote rol bij het publieksbereik van alle gesubsidieerde literaire evenementen. In de toekomst zal de nieuwe website een centrale rol spelen bij het presenteren van de resultaten.

– *Een groot maatschappelijk bereik van de literatuur*

Sociale media vergroten het publieksbereik van de door het fonds ondersteunde literatuur en literaire evenementen. Het fonds richt zich daarbij niet alleen op het boekenvak maar ook op bestaande en potentiële lezers, bibliotheken, de boekhandel, het onderwijs en leesclubs. Op Facebook worden in maandelijks fotoalbums de nieuwe boeken gedeeld, inclusief links naar leesfragmenten of recensies; alle buitenlandse vertalingen worden zichtbaar gemaakt via Instagram @Dutchliteratureintranslation. Campagnes als de Boekenweek voor jongeren, *Spoken voor de klas*, de *Dichter des Vaderlands* en de *Kinderboekenambassadeur* brengen de literatuur dichterbij jongeren. Ook levert het Letterenfonds een bijdrage aan het *Huis van Alle Talen* in de OBA. Door samen te werken met mediapartners vergroot het fonds de aandacht voor de boeken en makers waarin is geïnvesteerd en voor de veelstemmigheid van de literatuur. Bijzonder is in dit verband de onlangs gestarte literaire talkshow *Letteren Live* (pilot) die samen met *Het Parool* en Spui25 in Amsterdam wordt gemaakt, met interviews over nieuwe boeken in alle genres en voordrachten van nieuwe makers. De video van het programma wordt rechtstreeks gedeeld met de stakeholders van het fonds.

Het stimuleren van kennisuitwisseling

Door met andere partijen expertmeetings, symposia, vertalersworkshops, bezoekersprogramma's en residenties te organiseren verbindt het fonds domeinen als het onderwijs en internationale netwerken met het Nederlandse boekenvak. De bibliotheek van het Letterenhuis faciliteert veel van deze ontmoetingen en biedt bijvoorbeeld ook ruimte aan de jaarlijkse Elspeet Conferentie van jonge

boekenvakkers. Bovendien is de unieke collectie (van inmiddels ruim 16.000 boeken) een rijke bron voor onderzoek naar Nederlandse literatuur in buitenlandse vertaling. De medewerkers van het Letterenfonds delen in de vakpers en online de stand van zaken op buitenlandse boekenmarkten. Daarnaast wordt het fonds regelmatig gevraagd om te reageren op ontwikkelingen in het letterenveld of de (inkomens)positie van schrijvers en vertalers. Om de kennisuitwisseling in het veld te stimuleren zal het Letterenfonds nauwer gaan samenwerken met *Boekblad*, het vakblad voor het boekenvak.

Evaluatie en onderzoek

Dankzij de gegevens van KVB Boekwerk waarvan het Letterenfonds kernpartner is, is voor de meting van het effect van de regelingen en programma's van het Letterenfonds een belangrijke stap voorwaarts gezet, omdat de verschillende fondsactiviteiten nu in de context van de boekenmarkt als geheel kunnen worden beschouwd. Belangrijk in het kader van *fair practice* is het onderzoek naar de inkomsten van auteurs uit boekenverkoop (de ontvangen royalty's), dat Boekwerk periodiek verricht. Samen met het Letterenfonds maakt Boekwerk een selectie van auteurs die op enige wijze een bijdrage ontvingen van het fonds. Dit biedt, met de door Boekwerk gepubliceerde *Monitor Makers*, relevante informatie voor beleidsontwikkeling ten aanzien van *fair practice* en *fair pay* in de sector.

Samen met de andere rijkscultuurfondsen en de Raad voor Cultuur participeert het Letterenfonds in de Werkgroep Onderzoek van het ministerie van OCW, die de resultaten van onderzoeken in de kunstensector deelt en gemeenschappelijke onderzoeksresultaten benoemt. Het Letterenfonds hecht aan dit overleg, ook omdat het zelf te weinig middelen heeft om extern onderzoek uit te voeren gericht op strategische beleidsontwikkeling en evaluatie.

De vierjaarlijkse stakeholders- en gebruikersonderzoeken geven waardevolle inzichten in de waardering, dienstverlening en efficiency van het fonds. Ze worden extern, door een onafhankelijk onderzoeksbureau, uitgevoerd. Aanvullend wordt feedback verzameld door gesprekken met het veld en potentiële aanvragers. De aldus verkregen gegevens vormen de basis voor de verdere ontwikkeling en aanscherping van het beleid of een verbeterde uitvoering ervan.

Het fonds kent een interne en een externe evaluatie van regelingen. De interne evaluatie geschiedt door de commissies (als vast agendapunt op commissievergaderingen) en door medewerkers (aan het eind van het jaar, wanneer ook de subsidieplafonds voor het volgend jaar worden vastgesteld). De externe evaluatie is een combinatie van kwantitatief onderzoek (de resultaten van het gebruikersonderzoek) en kwalitatief onderzoek (in de vorm van gesprekken met direct betrokkenen uit het veld). Verder worden de drie grootste subsidieregelingen structureel periodiek geëvalueerd met (oud-)leden van de betreffende adviescommissies. Waar mogelijk en zinvol, zoals bij grootschalige manifestaties in het buitenland en specifieke organisatiedoelstellingen, worden streefcijfers gehanteerd.

Het fonds werkt momenteel aan een verbetering van het digitaal aanvraagstelsel die moet leiden tot een volledig digitaal aanvraagproces bij alle regelingen en het efficiënt genereren van relevante onderzoeksgegevens (zoals de doorlooptijd van aanvragen per regeling, de instroom van nieuwe aanvragers et cetera). Deze data zullen,

aangevuld met de informatie uit structurele interne en externe evaluaties, een grotere strategische beleids-evaluatie en -sturing mogelijk maken.

Zo'n 40 procent van de aanvragen is afkomstig van schrijvers en vertalers voor de totstandkoming van nieuw literair werk. Dit is een groep regelmatig terugkerende aanvragers. Het beoordelingsproces van de commissie is hierbij altijd een combinatie van een evaluatie ex ante en een evaluatie ex post: resultaten van eerdere subsidieverleningen worden direct meegenomen in het beoordelingsproces voor een volgend project. Sinds 2017 worden schrijvers en vertalers structureel bevestigd op de betekenis van een eerdere honorering voor de totstandkoming van het werk. Daarnaast voert het fonds monitorgesprekken met de meerjarig gesubsidieerden, zoals de literaire festivals en de literair-educatieve organisaties, maar bijvoorbeeld ook met makers van langlopende projecten (biografieën). Deze monitorgesprekken hebben vanzelfsprekend ook een sterk evaluerend karakter.

Het fonds heeft zich voor de huidige beleidsperiode ten doel gesteld meer aandacht te besteden aan 'de systematiek van de reflectie'. Hoewel er in de afgelopen jaren meer is gereflecteerd op effecten van het beleid is het proces nog niet afgerond: het fonds werkt met hulp van externe expertise aan de ontwikkeling van een impactstrategie die inzichtelijk zal maken hoe met het gevoerde beleid het beste resultaat te halen is in relatie tot missie en doelstellingen en welke maatschappelijke effecten dit teweegbrengt.

Diversiteit en inclusie

Het Letterenfonds wil een impuls geven aan de 'representativiteit' van de Nederlandse letteren. Het zet daarbij onder meer in op het stimuleren van talent, het investeren in talentontwikkelingshuizen, en uiteraard ook op het vergroten van de diversiteit in de eigen geledingen, in het bijzonder onder de externe lezers van het Letterenfonds.

Op de foto: Eindpresentatie van werk van de tien deelnemers aan de eerste editie van #NieuweStukken, een nieuw traject voor beginnende (podium)schrijvers dat in 2019 door het Fonds Podiumkunsten en het Letterenfonds werd geïnitieerd in samenwerking met Bijlmer Parktheater, Rose Stories, Theater Zuidplein, El Hizra en Poetry Circle/Nowhere.

Hoofdstuk 5 Organisatie en personeel

Kernwaarden

Het Letterenfonds hanteert vier kernwaarden: kwaliteit, diversiteit, integriteit en openheid. Deze waarden gelden behalve voor de totstandkoming van subsidiebeslissingen en de uitvoering van (promotie)activiteiten ook voor de inrichting van de organisatie en het personeelsbeleid.

Organisatiestructuur

Het Letterenfonds heeft een Raad van Toezicht-model. Het *governance*-model is vastgelegd in de statuten en nader uitgewerkt in het huishoudelijk reglement, een reglement van de Raad van Toezicht en een directiereglement.

De directeur-bestuurder die door de minister van OCW voor vijf jaar wordt benoemd, met de mogelijkheid van een herbenoeming voor nog eens vijf jaar, is belast met het besturen van het fonds en met het beheer van en de beschikking over het vermogen van het fonds, waaronder het nemen van de beslissingen op subsidieaanvragen. Hij vertegenwoordigt het fonds en voert de dagelijkse leiding over het bureau. De huidige directeur-bestuurder, Tiziano Perez, is herbenoemd tot 1 april 2024.

De Raad van Toezicht (maximaal zeven leden) is in het bijzonder verantwoordelijk voor de controle op het beleid van de directeur-bestuurder en op de algemene gang van zaken binnen het fonds. De Raad van Toezicht staat de directeur-bestuurder met advies terzijde.

Het bureau, 28,5 fte (35 medewerkers), bestaat uit twee uitvoerende beleidsafdelingen, de afdeling bedrijfsvoering en het Vertalershuis. De afdeling binnenland geeft uitvoering aan de subsidieregelingen voor talentontwikkeling & creatie en innovatie & presentatie en zal in de komende beleidsperiode verantwoordelijk worden voor activiteiten op het gebied van leesbevordering en de organisatie van de Prijs der Nederlandse Letteren 2024. De afdeling buitenland is verantwoordelijk voor de promotie van de Nederlandse literatuur in het buitenland, geeft uitvoering aan de subsidieregeling voor buitenlandse uitgevers en beheert de vertalingendatabase. Het Vertalershuis, dat onder leiding staat van de coördinator Vertalershuis, biedt jaarlijks logies aan ongeveer vijftig literair vertalers en organiseert onder meer de jaarlijkse Literaire Vertaaldagen. De afdeling bedrijfsvoering omvat het algemeen secretariaat, facilitaire, financiële, personeels- en juridische zaken, het beheer van het Letterenhuis, het beheer van de gelieerde private stichtingen, de uitvoering van het programma Amsterdam Vluchtstad en de auteurs-residentie Adriaan Roland Holsthuis in Bergen. In de komende periode wordt het bureau versterkt met een medewerker (digitaal) archief.

De hoofden van de drie afdelingen vormen samen met de directeur het managementteam van het fonds. De medewerkers communicatie en informatisering vallen hiërarchisch rechtstreeks onder de directeur, evenals de coördinator van het Vertalershuis.

In de loop van 2020 wordt de organisatiestructuur van het bureau met een organisatieadviseur en een HRM-

deskundige onder de loep genomen en worden waar nodig de functiebeschrijvingen bijgesteld en de functies opnieuw gewaardeerd. Bij de vierjarenbegroting is uitgegaan van de hiervoor genoemde organisatiestructuur.

Adviesstructuur subsidies

De directeur-bestuurder wint zo nodig over de ingediende subsidieaanvragen advies in bij adviescommissies, die per subsidieronde worden samengesteld uit de Raad van advies van het Letterenfonds. De maximaal vijftig leden van de Raad van advies worden door de directeur-bestuurder benoemd voor de duur van twee jaar, met de mogelijkheid van herbenoeming voor twee jaar. De werving van de leden van de Raad van advies vindt plaats via een openbare oproep. De kandidaten worden geselecteerd door de selectiecommissie. De leden van de selectiecommissie worden voorgedragen door de Auteursbond en de LUG. Zij worden benoemd voor twee jaar met de mogelijkheid van herbenoeming voor nog eens twee jaar.

Bij enkele subsidieregelingen raadplegen de adviescommissies externe adviseurs. Een voorbeeld is de subsidieregeling voor literair vertalers, waarbij literaire werken en vertalingen uit veel verschillende taalgebieden worden beoordeeld en die expertises niet allemaal in één commissie vertegenwoordigd kunnen zijn. Met het oog op de *Fair Practice Code* is er het voornemen de vergoedingen voor adviseurs met tenminste 7 procent te verhogen.

Wet, regelgeving en gedragscodes

Het Letterenfonds is een zelfstandig bestuursorgaan. Het is gebonden aan onder meer de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en het daarin verankerde gelijkheidsbeginsel. Subsidiebeslissingen van het fonds zijn gebaseerd op het algemeen reglement en de deelreglementen van het fonds, die door de directeur-bestuurder worden vastgesteld en aan de voorafgaande goedkeuring door de minister van OCW zijn onderworpen. De beslissingen van de directeur-bestuurder zijn voor bezwaar vatbaar en kunnen ter toetsing worden voorgelegd aan de bestuursrechter. Dit gebeurt zelden. In 2019 werd een beroepschrift ingediend bij de rechtbank Utrecht tegen een beslissing van het fonds. Dit beroepschrift is ongegrond verklaard.

Naast de Awb past het fonds de Gedragscode Cultuurfondsen toe. Deze code werkt volgens het principe 'pas toe of leg uit'. Van de Gedragscode Cultuurfondsen wordt op één punt afgeweken. Paragraaf 6 van deze code schrijft voor dat het jaarverslag informatie dient te bevatten over afgewezen projecten. Het Letterenfonds past dit gedeeltelijk toe. Bij de afweging van belangen tussen volledige openheid over de behandeling van subsidieaanvragen enerzijds en de privacy van individuele aanvragers anderzijds, verstrekt het fonds geen informatie over afgewezen aanvragen van natuurlijke personen. Afgewezen aanvragen van rechtspersonen worden wel in de publiekseditie van het jaarverslag opgenomen. Het Letterenfonds onderschrijft de *Fair Practice Code*, de *Governance Code Cultuur* en de *Code Diversiteit & Inclusie*. Bij deze drie codes geldt het principe pas toe en leg uit. Het fonds sluit aan bij bestaande afspraken over honorering en bij de sociale dialoog tussen werkgevers-opdrachtgevers en werknemers-opdrachtnemers, en bevordert in het bijzonder het gebruik van de verschillende modelcontracten opgesteld door de Auteursbond en de Literaire Uitgeversgroep (LUG). Deze modelcontracten en de tussen deze partijen afgesproken honorariumrichtlijnen, blijven deel uitmaken van de subsidievereisten van het fonds.

Binnen de hele organisatie (Raad van Toezicht, directeur-bestuurder, medewerkers en adviseurs) wordt aandacht gegeven aan integriteit en het vermijden van de schijn van belangenverstrengeling.

Openheid – met respect voor de privacy van aanvragers en de intellectuele eigendom van creatieve plannen – en een goed evenwicht tussen de verschillende geledingen van het fonds, met vastgelegde advies- en besluitprocedures, zijn daarbij richtsnoeren. Over alle subsidiebesluiten wordt achteraf aan de Raad van Toezicht gerapporteerd. Toegekende subsidies worden bekendgemaakt op de website van het fonds en in de uitgebreidere, digitale publiekseditie van het jaarverslag. Bij betalingen wordt uitvoering gegeven aan het vier-ogen-principe. Functies en nevenfuncties van de Raad van Toezicht, directeur-bestuurder en leden van de Raad van advies zijn in het jaarverslag en op de website van het fonds te lezen. Nevenfuncties van de overige medewerkers zijn in kaart gebracht en worden periodiek besproken op wijzigingen.

Sinds de invoering van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren in januari 2020, hebben de medewerkers van het Letterenfonds, met uitzondering van de directeur-bestuurder, de status van ambtenaar gekregen en leggen zij bij indiensttreding een ambtseed af. De beloning van de directeur-bestuurder voldoet aan de normen van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Ook de vergoeding aan de leden van de Raad van Toezicht is conform de daarvoor vastgestelde regels. Over de precieze bezoldiging van de directeur-bestuurder wordt jaarlijks gerapporteerd in de jaarrekening.

Voor alle organen van het fonds, net als voor andere (overheids)organisaties, is het een permanente uitdaging om te voldoen aan alle verplichtingen uit de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en bewust om te gaan met de verwerking van persoonsgegevens. Het fonds wordt hierover geadviseerd door een externe functionaris gegevensbescherming, Adri van der Peet. Hij fungeert ook als functionaris gegevensbescherming voor de andere rijkscultuurfondsen.

Het Letterenfonds heeft een bezwaar- en klachtprocedure. Er is een interne commissie, bestaand uit twee leden van het bureau met juridische expertise en een externe onafhankelijke voorzitter met kennis van literatuur in brede zin. Dit bevalt goed, maar onderzocht wordt of een commissie met twee onafhankelijke leden, ondersteund door een lid/secretaris met juridische expertise afkomstig uit het bureau, tot een groter draagvlak voor de door de bezwaarcommissie uitgebrachte adviezen kan leiden.

Het Letterenfonds heeft een klokkenluidersregeling. In september 2018 is Greetje van den Bergh herbenoemd tot extern vertrouwenspersoon van het fonds voor de duur van twee jaar. Daarna treedt zij terug en zal een nieuwe vertrouwenspersoon worden benoemd voor een termijn van vier jaar.

Personeelsbeleid

Het Letterenfonds heeft een eigen arbeidsvoorwaardenreglement. Als 'trendvolger' gebruikt het in beginsel dezelfde beloningssystematiek als de Rijksoverheid en volgt het de loonontwikkeling daar. Het fonds is daarnaast aangesloten bij het ABP. De overige arbeidsvoorwaarden van het personeel zijn op de meeste punten soberder dan die bij het Rijk.

Het fonds biedt structureel driemaandelijke stageplaatsen aan studenten Letterkunde, Vertaal -of Communicatiewetenschappen. Jaarlijks kunnen ongeveer vijf studenten een stageopdracht bij het fonds uitvoeren. De hoogte van de stagevergoeding sluit aan bij de Rijksnormen. Op incidentele basis doet het fonds dankbaar een beroep op vrijwilligers.

In 2019 is voor de eerste keer een medewerkeronderzoek gehouden onder het personeel door onderzoeksbureau DUO Market Research. Dit was een zogenaamde nulmeting. Daaruit kwam naar voren dat ongeveer 80 procent van de medewerkers over het algemeen tevreden is over het werken bij het fonds. Sterke punten zijn de inhoud van het werk en de goede sfeer. Ook is er een grote betrokkenheid. Niettemin werden er ook knelpunten gesignaleerd, waaronder de breed ervaren hoge werkdruk en de beperkte aandacht voor ontwikkeling en door groei. Ook is er ruimte voor verbetering op het gebied van de aansturing, de interne communicatie en samenwerking. De externe klantgerichtheid bleek hoog, substantieel hoger dan het landelijk gemiddelde.

In 2022 wordt het onderzoek herhaald. Het fonds zal in de komende periode meer aandacht besteden aan de ontwikkeling van het personeel. Het opleidingsbudget wordt verhoogd en er wordt met name meer geïnvesteerd in de verdere ontwikkeling van digitale vaardigheden. Verder komt er een vitaliteitsbeleid, dat voor medewerkers de mogelijkheid schept (een deel van) de dertiende maand in te ruilen voor extra vrije dagen.

Het fonds heeft een personeelsvertegenwoordiging (PVT). Deze voert jaarlijks meermalen overleg met de directeur-bestuurder en minstens eens per jaar met de Raad van Toezicht. Verder is een van de medewerkers tevens preventiemedewerker en fungeert een van de medewerkers als intern vertrouwenspersoon. Met de andere organisaties in het Letterenhuis deelt het fonds een bedrijfshulpverleningsteam, dat jaarlijks een ontruimingsoefening organiseert.

Om uitvoering te geven aan de *Code Diversiteit & Inclusie*, zal het Letterenfonds ook in de komende beleidsperiode bij de werving voor vacatures bij bureau, Raad van advies en Raad van Toezicht, nadrukkelijk zoeken naar goede kandidaten met een niet-westerse achtergrond. In de afgelopen periode is dit eveneens met succes gedaan. Bij het bureau zullen meerdere medewerkers uitstromen vanwege het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Naar verwachting zal de organisatie met voortzetting van dit wervingsbeleid aan het eind van 2024 nog meer diversiteit in achtergrond kennen. Omdat de man-vrouwverhouding binnen het bureau iets uit balans is, waarbij de vrouwen in de meerderheid zijn, zal op dat punt worden gestreefd naar meer evenwicht.

ICT

Bij de renovatie van de hardwareomgeving, die in 2019 werd uitgevoerd, is gekozen voor het plaatsen van een fysieke server, gehost in een datacenter. Voor een groot deel van de benodigde applicaties wordt gebruikgemaakt van cloudleveranciers als Microsoft en Salesforce. De volgende stap wordt dat dergelijke diensten voor alle processen worden gebruikt. Denk aan online boekhouden en bestandsbeheer. Bij de noodzakelijke vernieuwing van de website zal het informatiesysteem dat in Salesforce is geconfigureerd als basis dienen voor gegevens over schrijvers, boektitels, subsidies en fondsactiviteiten.

Financiën

De inkomsten van het Letterenfonds bestaan voor het overgrote deel uit de vierjarige subsidie van het ministerie van OCW. Het fonds doet voor internationale activiteiten een beroep op middelen uit het Internationaal Cultuurbeleid (ICB). Voor het bezoekersprogramma van het fonds worden ICB-middelen ontvangen van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Een derde structurele bron betreft de inkomsten uit de verhuur van het kantoorpand aan de Nieuwe Prinsengracht 89–91. Hiermee wordt een substantieel deel van de apparaatskosten gefinancierd. De komende beleidsperiode biedt het Letterenhuis onderdak aan: Stichting Lezen, de Schrijverscentrale, Nationaal Comité 4 en 5 mei, het Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten en Amsterdam University Press. De receptie van het Letterenhuis wordt door het Letterenfonds verzorgd.

De Taalunie zal bijdragen aan de organisatie en het prijzengeld voor de Prijs der Nederlandse Letteren. Bij de door het fonds georganiseerde activiteiten wordt nagegaan of andere subsidiënten en sponsors een bijdrage kunnen leveren en of er mogelijkheden tot samenwerking zijn, waardoor het effect van de activiteiten kan worden vergroot en de kosten verlaagd. Hierbij wordt een zakelijke afweging gemaakt tussen de mogelijk te ontvangen gelden en de door de subsidiënt verwachte subsidieverantwoording. In de periode 2017–2020 werd een beroep gedaan op onder meer het Lira Fonds en de De Lancey & De La Hanty Foundation. Ook in de komende periode hoopt het fonds zich met succes tot deze fondsen te wenden.

Organisatiedoelstellingen

In de beleidsperiode 2013–2016 is de vaste formatie van het Letterenfonds stapsgewijs teruggebracht van 31,5 fte tot 25,4 fte. In de periode 2017–2020 groeide de organisatie tot 28,5 fte (stand eind 2019), met name om de externe communicatie te verbeteren en beleid uit te voeren op het gebied van talentontwikkeling. Dit beleid wordt structureel en de bijbehorende formatie wordt vast. In de komende periode zal de archieffunctie worden versterkt, waardoor de personeelsformatie stijgt tot ruim 29 fte. Doel is om een nieuwe selectielijst voor het Nederlands Letterenfonds op te stellen en om eind 2024 de achterstanden te hebben ingelopen met betrekking tot het overbrengen van de oude archieven van het Fonds voor de Letteren en het NLPVF naar het Nationaal Archief en Literatuurmuseum te Den Haag.

Uit het gebruikersonderzoeken over 2016–2017 bleek, net als in de periode 2009–2012, een hoge mate van tevredenheid over het functioneren van het fonds. De waardering voor de dienstverlening door de medewerkers kreeg op een schaal van 1 tot 5 wederom het cijfer 4,1 (binnenland) en een 4,6 (buitenland). Het streven blijft dit hoge niveau ook bij het volgende onderzoek te evenaren. Daarnaast wil het fonds het aantal bezwaren en klachten op het huidige lage niveau handhaven.

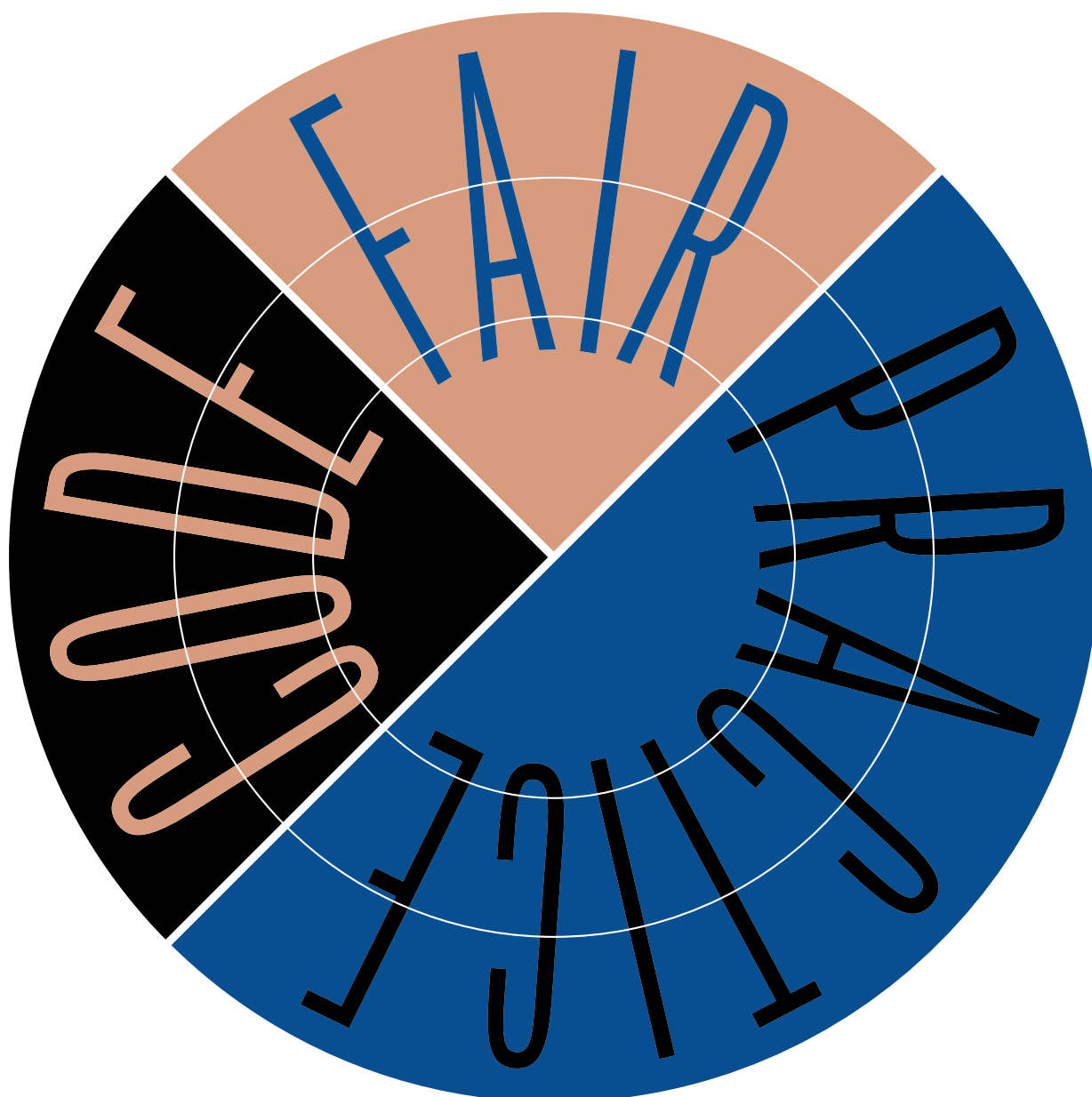
Het Letterenfonds zal – als de minister van OCW daarmee instemt – de komende beleidsperiode het Vertalershuis aan de Van Breestraat 19 volledig renoveren en verduurzamen om het pand weer comfortabel te maken voor de gasten en het energieverbruik – dat nu ver boven het landelijk gemiddelde ligt – terug te dringen. Het gaat om een grootschalige operatie, waardoor het Vertalerhuis ongeveer een jaar zal sluiten.

Ook het Letterenhuis aan de Nieuwe Prinsengracht 89 wordt verbeterd. In samenspraak met de huurders worden maatregelen genomen om het kantoor te verduurzamen. Dit betreft de komende beleidsperiode in ieder geval de isolatie van de zijmuren van het gebouw door het intern plaatsen van extra wanden met isolatiemateriaal. Dit levert het meeste rendement op. In een later stadium wordt onderzocht of het financieel en praktisch haalbaar is om, zonder afbreuk te doen aan het monumentale karakter van het pand, ook de enkele beglazing te vervangen en/of zonnepanelen te plaatsen.

Fair practice

Voor een bloeiend literair klimaat zijn fair practice en eerlijke beloning van vitaal belang. Op dit punt bestaat in het boekenvak een waardevolle traditie van overleg en collectiviteit. De *Fair Practice Code* zal daaraan voor de hele sector een nieuwe en bredere impuls geven. Het Letterenfonds blijft de door de letterensector gemaakte afspraken hanteren als subsidievoorwaarde. Van meerjarig ondersteunde organisaties, zoals festivals, wordt verwacht dat zij expliciet aangeven welke doelen zij zich op het vlak van fair practice en fair pay stellen en welke vorderingen op dit gebied zijn gerealiseerd.

Logo Fair Practice Code: Kunsten '92.

Hoofdstuk 6 Samenwerking rijkscultuurfondsen

De rijkscultuurfondsen spelen een centrale rol in het culturele en artistieke leven van Nederland. Ze stimuleren ontwikkeling en vernieuwing in de cultuursector, maar zorgen ook voor continuïteit die doorgroei mogelijk maakt. Ze vervullen zodoende, samen met de Basisinfrastructuur (BIS), een infrastructurele taak in het cultuurbestel.

De rijkscultuurfondsen zijn op veel terreinen actief, zowel nationaal als internationaal en binnen alle cultuurdisciplines: beeldende kunst, podiumkunsten, film, creatieve industrie, erfgoed, cultuurparticipatie en -educatie, en letteren. In deze rolverdeling zijn de fondsen niet alleen deskundig uitvoerder, maar ook belangrijk initiatiefnemer en beleidsvoorbereider op hun terreinen. Inhoudelijke kennis speelt hierbij een prominente rol, maar ook de relatieve afstand waarmee de fondsen als zelfstandige bestuursorganen tot de politiek en het cultuurbeleid staan. Het belang van deze relatief onafhankelijke positie voor het kunstenveld werd benadrukt door de visitatiecommissie cultuurfondsen 2018.

Naast bemoeienis met de afzonderlijke disciplines en sectoroverstijgende beleidsterreinen voelen de fondsen een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een integrale visie op de cultuursector als geheel. In het belang hiervan hebben de fondsen in de loop der jaren de strategische samenwerking versterkt, zowel lokaal, regionaal, nationaal als over de grenzen. Belangrijke aandachtspunten daarbij zijn de zorg voor een gezonde balans tussen continuïteit en vernieuwing, aanbod en afname, en afstemming tussen lokaal, regionaal, landelijk en internationaal beleid. Door hun relatief onafhankelijke positie kunnen de fondsen binnen het Nederlandse cultuurbeleid vorm en inhoud geven aan een dynamische wisselwerking tussen beleid en praktijk.

De veranderingen in het cultuurstelsel per 2021 maken dat er een nieuwe balans moet worden gevonden tussen rijks-, regionaal en door de fondsen ondersteund aanbod. Vanuit de rol als beleidsvoorbereider op hun terreinen zullen de fondsen hun gezamenlijke, inhoudelijke inbreng blijven leveren voor een heldere afstemming en rolverdeling, in overleg met alle actoren, waarbij met name het functioneren van de driehoek OCW – fondsen – Raad voor Cultuur bijzondere aandacht moet krijgen.

Samenwerking

De onderlinge strategische en beleidsmatige samenwerking is inmiddels structureel ingebed in de praktijk van de fondsen. Ook in de nieuwe cultuurperiode zullen de fondsen gezamenlijk invulling geven aan discipline-overstijgende activiteiten, internationale beleidsaanlegenheden en projecten, en de communicatie met het Caribisch deel van het Koninkrijk, waarbij steeds zal worden afgewogen voor welke fondsen en voor welke makers en instellingen samenwerking het meest relevant is. Dit heeft in de afgelopen jaren geresulteerd in verschillende onderlinge samenwerkingsverbanden, gedeelde regelingen en programma's, waarvan vele inmiddels een structureel karakter hebben en ook na 2021 zullen worden voortgezet. In sommige gevallen zijn hier ook private fondsen als partner bij betrokken. Een overzicht van samenwerkingsverbanden en -regelingen staat op pagina 22.

Aandacht voor cross-sectorale en interdisciplinaire aanvragen

Ook in de nieuwe beleidsperiode borgen de fondsen dat aanvragen die disciplineoverstijgend en inhoudelijk interessant zijn voor een bijdrage in aanmerking komen. Voor aanvragers die opereren op het snijvlak van de werkterreinen van de fondsen stemmen de fondsen hun regelingen af en/of verwijzen zij naar elkaar door. In 2017 stelden de zes fondsen gezamenlijk één aanspreekpunt in voor cross-sectorale vragen, dat ook in de komende cultuurperiode zal worden gecontinueerd. Zowel projecten die meerdere cultuurgebieden combineren als projecten die een duidelijk maatschappelijke component hebben, kunnen bij het aanspreekpunt terecht voor advies.

Hierbij kan worden opgemerkt dat *alle* fondsen inmiddels interdisciplinair opereren. Ze hebben specifieke regelingen voor innovatieve en vernieuwende projecten waarbinnen verbindingen met andere disciplines worden aangemoedigd. Het aantal mogelijkheden voor ondersteuning van grensverleggende, vernieuwende of cross-disciplinaire projecten bij de fondsen is de afgelopen jaren flink uitgebreid. Daarmee wordt niet alleen de samenwerking tussen de fondsen verder versterkt, maar zijn ook de verbindingen tussen de disciplines vergroot en is de versnippering van aanvragen verminderd.

De fondsen zien het als hun taak vinger aan de pols te houden van de ontwikkelingen in de kunsten en in het veld en daarbij passen een open blik en de bereidheid tot verandering. Waar verbeteringen mogelijk zijn zullen de fondsen die toepassen, bijvoorbeeld in de wijze waarop de mogelijkheden en ruimte voor ondersteuning van cross-disciplinaire en nieuwe vormen zichtbaar worden gemaakt.

Internationaal

Ook buiten de landsgrenzen trekken de fondsen waar mogelijk en zinvol gezamenlijk op. De hiervoor geormerkte ICB-middelen worden ingezet om de internationale positie van kunst en cultuur uit Nederland te stimuleren, te markeren en de internationale samenwerking te bevorderen. Met name bij grootschalige internationale manifestaties en campagnes heeft samenwerking meerwaarde, maar ook kleinschaliger thematische projecten, zoals die gericht op kinder- en jeugdcultuur, waarbij twee of meer fondsen de krachten bundelen zijn succesvol. De inzet en ondersteuning van de Nederlandse vertegenwoordigingen in het buitenland is daarbij essentieel. De fondsen hechten eveneens groot belang aan een vruchtbare samenwerking met DutchCulture op basis van een heldere afstemming en rolverdeling. Samen met DutchCulture zullen de fondsen zich inspannen om die samenwerking de komende periode verder te optimaliseren. De fondsen volgen het Beleidskader Internationaal Cultuurbeleid 2021 – 2024 dat meer ruimte en flexibiliteit biedt om de internationale ambities van de fondsen te kunnen realiseren.

Caribisch deel van het Koninkrijk

In het beleidskader 2021 – 2024 wordt de fondsen gevraagd hun regelingen ook open te stellen voor het Caribisch deel van het Koninkrijk en daarbij aandacht te hebben voor de toegankelijkheid op de eilanden. De fondsen willen in dit kader gezamenlijk onderzoeken hoe zij de communicatie met de eilanden kunnen versterken.

Structureel overleg

Om hun effectiviteit verder te vergroten hebben de fondsen ook op collegiaal niveau hun samenwerking geïntensiveerd. Er is structureel overleg van de directeuren over strategie en (beleids)ontwikkeling. Medewerkers van de fondsen nemen deel aan een gezamenlijke werkgroep diversiteit waarin ook de private fondsen vertegenwoordigd zijn. De juristen van de fondsen hebben periodiek overleg. Zij hebben, conform de aanbeveling van de visitatie-commissie, de onderlinge performance inzake bezwaren vergeleken. Controllers bespreken zaken die de financiën aangaan en stemmen begrotingsbeheer en verantwoording af. ICT-medewerkers vervangen elkaar bij afwezigheid en wisselen informatie uit. Er is halfjaarlijks overleg van communicatiemedewerkers voor kennisdeling op het gebied van communicatiebeleid, onder meer richting potentiële aanvragers. De vijf personeelsvertegenwoordigingen en de ene ondernemingsraad wisselen onderling kennis uit. Ook op het gebied van HR wordt expertise gedeeld. Daarnaast is er de werkgroep onderzoek fondsen die zich buigt over evaluaties en onderzoek, en die samen met het ministerie van OCW optrekt. In het kader van de Europese privacywetgeving Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), die mei 2018 in werking trad, benoemden de fondsen gezamenlijk een onafhankelijke functionaris gegevensbescherming (FG) die toezicht houdt op en adviseert over de naleving van de verordening.

De fondsen constateren dat de inmiddels ontwikkelde overlegstructuur de benodigde houvast biedt voor het bewaken van de balans tussen samenwerking waar het kan en autonomie/maatwerk waar het moet.

Stedelijke regio's

Naar aanleiding van de opgestelde regioprofielen hebben de fondsen gesprekken gevoerd met de vijftien stedelijke regio's over betere, mogelijk soms zelfs andere, samenwerkingen en allianties die in de toekomst beter het belang van de regionale infrastructuur ondersteunen. Momenteel werken de fondsen vooral samen met regio's, die niet noodzakelijk samenvallen met de vijftien stedelijke regio's. Daarbij is sprake van maatwerk per fonds en per discipline. Desalniettemin is de inzet van de fondsen gericht op betere afstemming, samenwerken waar dat kan en een intensievere uitwisseling van relevante ontwikkelingen.

Codes

De fondsen handelen naar de *Governance Code Cultuur*; een afvaardiging van de directeuren was namens alle fondsen betrokken bij de totstandkoming van de hernieuwde code die door Cultuur+Ondernemen in 2019 werd uitgebracht. De komende beleidsperiode zullen de fondsen extra aandacht besteden aan de nieuwe *Code Diversiteit & Inclusie* en de *Fair Practice Code* die de fondsen – toegesneden op iedere deelsector – als subsidievoorwaarde hanteren. Ook bij de vernieuwing van de *Code Diversiteit & Inclusie* waren de fondsen inhoudelijk betrokken. De *Fair Practice Code* maakt deel uit van de door de cultuursector breed gedragen 'Arbeidsmarkt-agenda voor de Culturele en Creatieve Sector 2017 – 2023'. Een vertegenwoordiging van de fondsen heeft zitting in de Regiegroep Uitvoering Arbeidsmarktagenda die de voortgang van de agenda bewaakt en begeleidt. De Regiegroep wordt in 2020 omgevormd tot een nieuwe ondersteuningsstructuur, het Platform Arbeidsmarkt Culturele en Creatieve Toekomst (PACCT), waarin de cultuurfondsen eveneens vertegenwoordigd zullen zijn.

Overzicht samenwerkingsverbanden en -regelingen fondsen

samenwerkende fondsen	samenwerking / regeling	beschrijving
Filmfondsen en Mondriaan Fonds	De Verbeelding	Films op het snijvlak van beeldende kunst en cinematografie, gemaakt in een samenwerking tussen kunstenaars en producenten.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en Letterenfonds	Literatuur op het Scherm	Dichters/schrijvers maken met vormgevers nieuw werk in het digitale domein.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en Mondriaan Fonds	Voorlichting talent binnen en buiten het kunstvakonderwijs	De fondsen geven gezamenlijk voorlichting over o.a. talentontwikkeling en regelingen bij de fondsen. Dit gebeurt binnen en buiten het kunstvakonderwijs.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en Mondriaan Fonds	Residency Arita/Japan	Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en het Mondriaan Fonds bieden sinds 2016 gezamenlijk twee residentieperiodes aan in de Japanse keramiekregio Saga. De werkperiode in Japan biedt aan veelbelovende kunstenaars en ontwerpers de ruimte om onderzoek te doen op artistiek en technisch gebied en hun eigen werk te ontwikkelen. Een belangrijk uitgangspunt van deze residentie is om speciale technieken te leren binnen de oudste keramische industrie van Japan en deze in het eigen werk toe te passen.
Filmfondsen en Stimuleringsfonds Creatieve Industrie	Immerse\Interact	Met de regeling Immerse\Interact worden projecten binnen het interdisciplinaire medialandschap gestimuleerd. Artistiek onderzoek en experiment op het vlak van digital storytelling en de inzet van interactieve of immersieve media staan hierbij centraal.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Mondriaan Fonds, Fonds Cultuurparticipatie	Stimuleren eigentijds gebruik ambachten	Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en Mondriaan Fonds hebben een open oproep ontwikkeld voor ontwerpers en beeldend kunstenaars om een samenwerking aan te gaan met één of meerdere ambachtslieden en zo eigentijds gebruik van ambachten te stimuleren. Het Fonds voor Cultuurparticipatie zet in op eigentijdse beoefening en het borgen van onder andere ambachtelijke kennis en vaardigheden via de regeling Immaterieel erfgoed.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en het Fonds Podiumkunsten	Upstream	Met Upstream ondersteunt het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie samen met het Fonds Podiumkunsten en Sena vernieuwende artistieke formats en samenwerkingen binnen de Nederlandse pop-/urban muziek. De fondsen en Sena willen met behulp van Upstream de muzikindustrie in Nederland verbreden en versterken, internationaal sterker voor de dag komen en crossovers naar andere disciplines stimuleren.
Fonds Podiumkunsten en Fonds voor Cultuurparticipatie	Urban kunstenaars	Samenwerking bij de talentontwikkeling van jonge urban kunstenaars, die sinds 2018 verder is uitgebreid.
Filmfondsen en Letterenfonds	Netwerkbijeenkomsten	Organisatie internationale netwerkbijeenkomsten voor filmproducenten en rechtenmanagers van literaire uitgeverijen.
Letterenfonds en Fonds Podiumkunsten	Regeling toneelschrijvers	Gezamenlijke werkbijdrage voor theatertekst met het doel de kwaliteit, diversiteit en ontwikkeling van het Nederlands theaterrepertoire te stimuleren.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Mondriaan Fonds en Fonds voor Cultuurparticipatie	Digitaal erfgoed	Samenwerking met betrekking tot regelingen rondom digitaal erfgoed.
Fonds Podiumkunsten, Fonds voor Cultuurparticipatie en VSBfondsen, in afstemming met Mondriaan Fonds	Matchmakers steden	Een gezamenlijk netwerk van matchmakers in 16 steden, waaronder Groningen, Arnhem en Eindhoven. In de steden bewegen zich de cultuurmakers van morgen wiens werk en werkwijze onlosmakelijk verbonden zijn met de stedelijke dynamiek. Door de inzet van matchmakers die geworteld zijn in de steden en daar hun werkpraktijk en netwerk hebben, hopen de fondsen veel nieuwe initiatieven te bereiken. Het Mondriaan Fonds heeft in 2017 vier regiomakelaars aangesteld in Noord-, Midden- en Zuid-Nederland. Zij hebben een onderzoekende en stimulerende rol bij het bereiken van potentiële aanvragers, opdrachtgevers en adviseurs. Een andere taak is het signaleren van nieuwe initiatieven, doelgroepen en andere actuele ontwikkelingen op het gebied van beeldende kunst en cultureel erfgoed. Tussen matchmakers en regiomakelaars organiseren de drie fondsen regelmatig afstemming.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Fonds Podiumkunsten, Filmfondsen, Letterenfonds en Mondriaan Fonds	Residentie Van Doesburghuis	Fondsen bieden sinds 2017 via open oproepen gezamenlijk een residentie aan in het Van Doesburghuis in Meudon-Val-Fleury/Parijs waar makers hun artistieke praktijk verder kunnen ontwikkelen.
Letterenfonds en Fonds Podiumkunsten	#NieuweStukken	Subsidieregeling sinds november 2018 voor beginnende schrijvers (ook dichters en woordkunstenaars) waarvan de verhalen nog te weinig te horen zijn op de Nederlandse podia. Er wordt samengewerkt met vijf partners die ervaring hebben met het produceren van teksten voor het podium, en een netwerk hebben dat aanvullend is op het netwerk van de fondsen. Jaarlijks is er ruimte voor tien beginnende schrijvers.
Fonds Podiumkunsten t.b.v. alle sectoren	Slecht Weer Fonds	Revolverend fonds waaruit festivalorganisaties die een tekort hebben opgelopen als gevolg van onvoorziene omstandigheden een bijdrage kunnen krijgen. Het staat open voor festivals uit alle sectoren.
Alle zes cultuurfondsen	Aanspreekpunt cross-sectorale vragen	Gezamenlijk aanspreekpunt voor (potentiële) aanvragers van projecten die meerdere cultuurgebieden combineren en projecten die een duidelijk maatschappelijke component hebben.

**Bijlage:
Begroting Nederlands Letterenfonds
2021–2024 (prijspeil 2018)**

4.2 Model II
Exploitatierekening

Baten	Gemiddelde begroting 2021–2024
Opbrengsten	
I. Directe opbrengsten	pm
Overige inkomsten (huur)	€ 302.347
Totale opbrengsten	€ 302.347
Subsidies/bijdragen	
III. Subsidie OCW	€ 12.075.430
III. Financieel kader ICB	€ 644.645
IV. Overige subsidies publieke middelen	pm
Totale subsidies/bijdragen	€ 12.720.075
Totale baten	€ 13.022.422
Lasten	
I. Apparaatskosten	
1. Personeelslasten	€ 2.271.423
2. Materiële lasten	€ 1.030.461
Apparaatskosten ICB	pm
Totale apparaatskosten	€ 3.301.884
II. Activiteitenlasten	
3. Programma's en projecten	
Financieel kader ICB	€ 644.645
Totaal programma's en projecten	€ 644.645
4. Te verlenen subsidies	
Doel 1: De bevordering van de kwaliteit en de diversiteit van de Nederlands- en Friestalige letteren	€ 5.400.000
Doel 2: Het bevorderen van de kwaliteit en diversiteit van de literatuur uit andere taalgebieden in Nederlandse of Friese vertaling	€ 1.856.000
Doel 3: Het bevorderen van de vertaling van kwalitatief hoogstaande oorspronkelijk Nederlands- en Friestalige werken in andere talen dan het Nederlands en het Fries alsmede de internationale verspreiding van de vertalingen	€ 1.071.000
Totaal te verlenen subsidies	€ 8.327.000
5. Overige activiteitenlasten	
Doel 1: De bevordering van de kwaliteit en de diversiteit van de Nederlands- en Friestalige letteren	€ 305.893
Doel 2: Het bevorderen van de kwaliteit en diversiteit van de literatuur uit andere taalgebieden in Nederlandse of Friese vertaling	€ 132.000
Doel 3: Het bevorderen van de vertaling van kwalitatief hoogstaande oorspronkelijk Nederlands- en Friestalige werken in andere talen dan het Nederlands en het Fries alsmede de internationale verspreiding van de vertalingen	€ 261.000
Doel 4: voorts al hetgeen daarmee verband houdt of daaraan bevordelijk kan zijn	€ 50.000
Totaal overige activiteitenlasten	€ 748.893
Totale activiteitenlasten	€ 9.720.538
Totale lasten	€ 13.022.422
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	0
Saldo rentebaten/-lasten	0
Exploitatieresultaat	0

NB: deze begroting gaat uit van prijspeil 2018. Loon- en prijsbijstellingen over 2019 en 2020 zijn noodzakelijk om de plannen te realiseren.

Totale apparaatskosten	€ 3.301.884
Overige inkomsten (huur)	€ -302.347
Netto apparaatslasten	€ 2.999.537
Subsidie OCW	€ 12.075.430
% apparaatskosten	24,84%

Colofon

Ontwerp Kummer & Herrman, Utrecht
Drukwerk: Platform P
Gedrukt op FSC papier

Beleidsplan 2021 – 2024
Nederlands Letterenfonds

© Nederlands Letterenfonds, januari 2020.
Volledige of gedeeltelijke overname
van het beleidsplan is alleen toegestaan
met bronvermelding.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

niederländische stiftung für literatur
fondation néerlandaise des lettres
fundación neerlandesa de letras
fondazione nederlandese per la letteratura
fundação neerlandesa de letras
nederlânsk letterenfûns
المؤسسة الهولندية لدعم الآداب
荷兰文学基金会

Nieuwe Prinsengracht 89
1018 VR Amsterdam

Postbus 16588
1001 RB Amsterdam

t +31 (0)20 520 73 00
post@letterenfonds.nl
www.letterenfonds.nl

